

Professor F. P. J. DAHL.
Efter Fotograf af E. Lange.

Breve fra 1815 til 1817 vedrørende F. P. J. Dahls Ophold i Christiania som Docent i Filosofi.

Meddeelt af hans Søn F. C. B. Dahl.

Den 21. December 1815 kom min Fader, F. P. J. Dahl, der siden vandt sig et Navn som Sprogmand og Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole, til Christiania for at tiltræde sin Docentgjerning ved Universitetet. De „Omgangsbreve“, han under sit hen ved toaarige Ophold i Norge sendte danske Venner, ere deelviis optagne i „Personalhistorisk Tidsskrift“ for 1905. Af hans Dagbøger sees det, at han i samme Tidsrum desuden afsendte 119 Breve til 39 Personer og fra 29 Personer modtog 100 Breve. Af de sidste ere næsten alle i hans Børns Eje, medens langt færre af de første have staaet til min Raadighed. Et Udvalg af disse Breve til og fra min Fader, i Forbindelse med nogle faae andre skriftlige Minder vedrørende hiint Tidsrum i hans Liv, forelægges her Offentligheden.

Fra *F. C. Sibbern*¹⁾ til Dahl, 30—9—1815. Det har gjort mig meget ondt at erfare, at De er falden i en Sygdom, ja den første Efterretning derom, der lød, som om det var betænkeligere med Dem, end det dog virkelig har været, vilde have bragt mig til

¹⁾ *Frederik Christian Sibbern*, født 18 Juli 1785, Dr. filos., Prof. i Filosofi ved Kbhvns. Univ., † 16. Decbr. 1872.

strax at løbe ud til Dem, dersom jeg ikke havde havt Forelæsninger. Imidlertid kommer jeg dog ud til Dem i næste Uge, da mine Forelæsninger nu ere til Ende. Men da Deres og Professor Bentsens Brev til Salicath har beroliget os og jeg haaber, at De vel overstaaer Deres Crisis i Dag, hvortil jeg med saa mange andre beder om Herrens Velsignelse, saa opsætter jeg min Tour til Dem, indtil jeg omtrent midt i næste Uge kan gjøre Touren i Selskab med Fasting til Søes og opad Canalen til Esrom. Jeg haaber da at finde Dem som Reconvalescent og da maaskee at kunne være til mere Hjælp |: jeg meener især Underholdning og Sindsforfriskning :| end nu. Iøvrigt er jeg vis paa, at alle i Frederiksborg tage for megen Deel i Deres Sygdom, til at De skulde savne noget. Deres Reise til Norge vil derved blive forsinket, men det er noget, De ei maa lægge paa Hjertet. Naar man engang i Christiania er vis paa at faae Dem, tænker jeg, man ei bryder sig saa stort om et Par Maaneder.

Jeg ønsker Dem den bedste Fremgang med Deres Restitution, kun beder jeg Dem ei at gjøre Dem nogen Anstrengelse med at svare mig, ei heller gjøre den ringeste Foranstaltning i Henseende til mit Komme til Dem, da jeg ikke vil være Dem til nogen Besvær, men kun til Hjælp og Nytte. — Hvorom jeg endeligen beder Dem. — Alle hilse Dem, især Deichmann. Rosenvinge lægger denne Seddel inden i sit Brev.

Løvedag d. 30 Sept. 1815.

Deres troe Sibbern.

Steenbloch¹⁾ til Dahl, Frederiksborg d. 13 Jan. 1816: Kjære Ven! Jeg haaber, at Du nu sidder roelig i Christiania, filosofierer, musicerer, gjør Damerne Cour, og — tænker paa Dine Sjællandske Venner; men, naar blandt disse Touren kommer til mig, frygter jeg for, at Du bliver saa vreed som en Tyrk, fordi Du intet Brev har faaet fra mig. Jeg kunde anføre mangfoldige Undskyldninger — mais, qui s'excuse, s'accuse, siger Franskmanden — jeg vil derfor tie stille, og overlade det til Din egen Ædelmodighed, at udfinde Undskyldninger for mig, eller at tilgive mig, hvis Du troer mig uundskyldelig. — Din katholske Epistel fra Holmen i Sverrig er ikke kommen mig til Hænde, men af Hørensagen veed jeg, at Du befandt Dig vel, da Du skrev den. Jeg tog strax frem mit Prospect af Holmen, og ved Hjælp af Phantasien saae jeg Dig lyslevende at spadserere om i Gaarden, og hæve Din lille Person paa Tærne for over Plankeværket at nyde Udsigten til den tilfrosne Götha-Elv, og den bekjendte Grevinde Ribbings deilige Landsted. — I de faae Linier, hvormed Du glædede mig fra Helsingør, beder Du mig, at sige Dig, hvad min Beslutning var i Henseende til det tilbudne Professorat; men førend jeg faaer Svar paa de Breve, jeg skrev den 25de November til Treschow og Hansteen, kan jeg intet sige. Det undrer mig virkelig, at man ikke har svaret mig. Har man maaskee forandret sine Tanker? Nu ja! for mig gjerne! Jeg kan just ikke sige, at den Ting ligger mig saa meget paa Hjertet, omendskjønt jeg derfor har maattet opgive en anden Befordring,

¹⁾ *Cornelius Enevold Steenbloch*, f. 1773, Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole, Prof. i Hist. v. Chr. Univ., † 31 Oktob. 1836.

der, efter alle mine Venners enstemmige Dom, var meget fordelagtigere, i det mindste meget mageligere. Men det ærgrer mig dog, saaledes at blive drillet. Du gjør mig derfor en Tjeneste, dersom Du underhaanden vil undersøge, hvorledes det hænger sammen, og give mig Underretning derom, naar Du skriver mig til. Hvad der især skulde gjøre mig mit Ophold i Christiania kjært, var at finde Dig der; thi omendskjønt Du vel ikke er blandt de ældste af mine Venner, er Du dog en af de kjæreste. — Den halve Deel af Juleferienne tilbragte jeg paa Frederiksborg; Assembler, Concerter, Baller havde vi i Overflødighed; overalt savnede vi Dig; dog mindst paa Ballerne og meest paa Concerterne. — Fra den hele Salicathiske Familie kan jeg hilse Dig. Guise syntes ret at være veltilfreds med sin nye Kjøl, og Peter ikke mindre med sin Kjæreste. Det er en overmaade elskværdig Pige; dersom jeg var 20 Aar yngre, kunde jeg misunde ham hende. — Prof. Bendtsen har i hele Julen været syg af en Byld udvendig paa Halsen, som nu dog er lægt. — Jomfru Langøe har haft en lille Skavank i det ene Been, der gjorde, at hun maatte holde sig inde et Par Dage og derfor, til vor store Bedrøvelse, hverken var paa Jule-Ballet eller hos Vosbeins Nytaarsaften, hvor vi levede meget lystigt og moerede os fortræffelig indtil Kl. 2 om Natten. — Jeg haaber ogsaa, at Du har moeret Dig ved den Norske Juul, om Julen ellers er Norsk og moersom i Christiania. Siig mig dog, hvorledes Du lever! hvorledes Du finder Treschow og det øvrige Academiske Personale? Med hvilke Familier Du har gjort Bekjendtskab? og hvorledes Du finder Tonen i det Hele? — Hvorledes gaaer det med Humeuret? Slet, formodentlig. Mit Humeur er just heller ikke synderlig opbyggeligt. — Nu maa jeg endelig slutte mit lange og forvirrede Brev, der er skrevet vupti i Gallop, thi i Morgen skal jeg spille en temmelig lang Rolle, som jeg først fik i Gaar. — Poul [B. Bendtsens Søn] har været herude i Julen og bad at hilse Dig 9999 Gange. Jeg blev ogsaa herude for at bevogte ham, og havde den Glæde, at sende ham frisk og sund til Khavn; dog begynder han igjen at føle nogen Smerte i Brystet. — Lev saa vel, som jeg ønsker Dig det, og elsk stedse Din

Cornelius Steenbloch.

Dahl til Rosenvinge, Christiania, 1ste Februar 1816: En Leilighed tilbyder sig, hvorved jeg om faa Dage kan haabe, at disse Linier ere i Dine Hænder, kjæreste Ven! Jeg benytter mig deraf, saavidt min knappe Tid tillader. Mit sidste Brev (afsendt d. 11te Januar), saavel som de foregaaende, fra Holmen d. 13de Decbr., og herfra den 22de f. M. haaber jeg, rigtig ere komne til Eder, saavel som endnu en lille Seddel, jeg skrev Dig til den sidste Nat jeg var i Danmark. Det Ord: siddst, — som var eet af dem, Du veed, jeg ikke kunde lide, har jeg ret i denne Tid tænkt paa. Endnu Formiddagen den 11te fandt jeg mig vel, begyndte ogsaa et Brev til Dig og Din Kone paa denne Dag, som jeg ei glemte at høitidelig holde, — men om Aftenen blev jeg syg og har været det indtil de sidste Dage, da jeg er begyndt at blive friskere. Du har aldrig — og det vil Du dog troe, er meget sagt, — seet mig saa utilfreds som jeg i endeel Dage var. Det bestandige Arbeide, som

jeg ei kunde ophøre med, fuldendte ganske Forstyrrelsen i mit Nervesystem, som jeg nu først erfarede for Alvor, hvormeget den korte Sygdom i Danmark havde angrebet. Især, naar jeg var trætt af Arbeide om Aftenen og det forekom mig saa sælsomt eensomt i Værelset med min Moders Portræt alene, gik jeg tit ud — jeg havde kun Døderleins at gaae til, — og sædvanlig var han selv paa Landet flere Mile borte hos Patienter, til hvem han ei kunde komme om Dagen for Mængden af dem, han har her i Byen; — hans Kone var hos en syg Veninde, for hvis Barn hun maatte være Moder, — i saadanne Øjeblikke følte jeg mig saa forladt, og naar jeg da drev om paa Gaderne, saae jeg intet andet end Egeberg rage op i Baggrunden af disse med sin sorte Granskov. Jeg har ikke villet undlade at give Dig, min elskede Ven! en svag Skildring af min Sindsstemning, fordi jeg derved har Anledning til ret alvorlig at bede Dig erindre min Bøn om den største Omhyggelighed for Din Helbred, der dog er det vigtigste af de jordiske Goder, da Du seer, hvormeget Din Ven maa lide fordi det staaer saa maadeligt til med hans. — Dernæst vil jeg ogsaa tage Anledning heraf til en venskabelig Bebreidelse, fordi Du ei har skrevet mig til i denne Tid; Du kan vel tænke Dig til, hvorledes jeg maatte være tilmode, naar jeg, i min sygelige Stemning, havde ventet den hele Løverdag og Torsdag Aften paa Brev med Posten, og glædet mig ved ethvert Træk i Klokken paa min Port, — og endelig slukkede min Lampe, uden at have faaet Brev og — uden at kunne sove. Dette varede længe; fra den 6te til den 20de Januar hørte jeg *ikke eet Ord* fra mine Venner i Danmark, og har siden kun faaet et Par smaa Sedler. Jeg længtes ogsaa efter at erfare, om mine 2 store Brevpakker vare komne lykkelig til Eder, og havde fortalt, hvordan det var gaaet mig til den 10de Januar. Endnu veed jeg intet derom. — Dog nu ingen flere Klager; jeg har nu igjen Lyst til at tage Pennen i Haand og skrive til Eder; thi ikke engang dette kunde jeg. — I de senere Dage har jeg været bedre. I Dag har jeg begyndt mine Forelæsninger over Indledningen til Philosophien med en Tiltrædelsestale, som jeg netop fik færdig i Aftes sildig; i Morgen skal jeg begynde paa Logiken. I denne har jeg kun Forspring i Udarbeidelse til 3 Dage; i Indledningen til Philosophien skal jeg paa Søndag først skrive, hvad jeg paa Mandag skal foredrage. Jeg har, for det første, bortkastet de 3 Aftentimer, og læser Kl. 9—10 hver Formiddag; Onsdag og Løverdag Kl. 10—11 tillige for dem der ville tage Præliminær-Examen, over et Udtog af Logik; med den sidste Forelæsnung begynder jeg først d. 14de. — Der seer Du nu hvorledes jeg har mit Arbeide fordeelt. Nogle Timer fra 10—11 taler jeg Latin med en Cand. Med. Holst, der skal disputere pro licentia om kort Tid (Sibbern kiender ham); nogle andre Timer med Døderlein; — Kl. 11—12^{1/2} spadserer jeg gierne; Kl. 5 staaer jeg op om Morgen; spiser til Middag Kl. 1 — og er næsten altid hjemme den øvrige Tid; overmaade siælden er jeg ude nogen Aften. Comœdier og Musik tager jeg ingen Deel i; kun Frue Treschow accompagnerer jeg en siælden Gang, naar jeg kommer der; en Gang imellem kan jeg ogsaa tage min Fløite hen til Døderleins, hvis 2aarige Datter kan høre hele Timer paa »Ole Petter« — og

synges smaa simple Melodier efter, som jeg forenynner hende, i det jeg maa dandse omkring med hende. — Der har Du mit hele Liv — dog nei — kun en Deel deraf. Jeg er virkelig meget ofte hos Eder; thi jeg var der saa vel. — Treschow har mod mig viist sig som jeg maatte ønske, — bedre end jeg kunde haabe. Endeel kunne ei lide ham, tildeels af et Slags Stolthed; de Roelige, der ei rose ham, laste dog kun at han gik fra Universitetet, ei hans Forhold til Danmark eller Prinds Christian. Jeg har spurgt meget derefter. Döderlein og Schwach tilligemed de flere Studerende her, der ville have den ham bestemte Medaille stukket, skrive nok snart til Eder øvrige Deputationsmedlemmer, at de ei kan ønske nogen Forandring i den engang tagne Bestemmelse. Jeg har naturligviis ei tilladt mig nogen Stemme i denne Sag, ligesom ei i Danmark, efterat jeg havde faaet de Breve fra Treschow [der havde kaldt Dahl til Norge]. Mere en anden Gang herom; og om andre Ting. — — — Gerne havde jeg skrevet mere; men Tiden gaaer, og Papiret har kun lidt Rum tilbage. Kun endnu et Par Ord til Eder begge! Ved min Afreise bød Du, min Ven! mig at blomstre i mine norske Venners Skygge, og De, min Veninde! ønskede mig at blive den, jeg var; lader mig altid beholde Tanken om at mit Minde ei vil visne hos Eder, og at jeg hos Eder altid maa blive den, jeg var! —

Eders Dahl.

Jeg behøver jo ikke at nævne mine Venner, som jeg beder alle hilsede venskabeligst. — Lev vel!

Dahl til L. Rosenvinge, Christiania 4 Febr. 1816: Det gaar mig dog ret underligt i denne Verden; — der ligger nu min Fløite, og Gud veed, om jeg nogensinde oftere kommer til at blæse paa den. Næppe var en Time forløben efter at mit forrige Brev, af 1ste d. M., var skrevet, førend jeg fornam en underlig Hede i Brystet — jeg havde i Forveien næppe i 5 Minuter phantaseret lidt paa Fløiten, — og jeg spyttede noget Blod op. Döderlein siger rigtig nok, at det intet har at betyde — i Morgen skal jeg aarelades; — men hvordan det ogsaa vil bedre sig med Helbreden, maa jeg maaskee dog nu regne Musiken til de Glæder, jeg har nydt. Af hvad der kunde møde mig selv, er dette rigtig nok noget af det Ubehageligste. — Siden mit Jeg er kommet i Spidsen af dette Brev, maa jeg vel blive ved at fortælle Dig noget mere om, hvordan jeg ellers har det. I mit sidste Brev troer jeg at der var noget om mine Forelæsningers Begyndelse i Torsdags; hidindtil har jeg altsaa kun læst i 3 Dage. Ved Forelæsningerne over Indledning til Philosophien og Logiken har jeg henvend 40 Tilhørere — endnu have kun nogle og 30 tegnet sig, nogle ere endnu paa Landet. Til Præliminand-Examen ere der bestandig mange; i forrige Maaned underkastede 19 Jurister og 8 Medicinere sig samme. Hos mig have henvend 20 mældt sig. Jeg troede, at Forelæsningernes Begyndelse skulde have gjort mig noget forlegen, men mærkede dog intet til det, da det kom dertil. Det Værelse, jeg læser i, er ogsaa beqvemt for Lyden, og man kan længst borte godt høre, hvad jeg taler. Det Værste er, at jeg den ene Dag vil komme til at maatte skrive, hvad jeg den næste skal sige. Til en Lettelse for min Upasselighed begynder Christianias Marked i

Morgen; det varer 3 Dage med megen Ophævelse, og der læses ei før Fredag, af mig og flere ei førend i næste Uge. Men jeg mangler Helbred til at kunne gjøre store Fremskridt i de Dage. — Hvad Egnen angaaer her om Byen, da er den, saavidt man om Vinteren allerede kan see, overordentlig deilig; Fjelde i mindre og større Afstand og Høide omgive Byen, der ligger i en Dal; paa Fjeldene ere Granskove, i afvexlende Grupper; paa Høiderne mellem Byen og Fjeldene ligge store og smaae Lyststeder eller, som de her kaldes, Løkker (naar der nemlig er Jord til); endeel ere meget deilige; de fleste see ned over Byen og Fæstningen, og ud over Fjorden, der paa begge Sider er omgivet af granklædte Fjelde og bestrøet med endeel Øer, der bestaae af Klippegrund, have været begroede med store Træer og nu har Krat af Gran og Nøddesbuske. Adskillige Huse rage op over de steile og ujævne Kyster af disse Øer og oplive det Hele. Paa Isen, der ligger saa trofast, som om den skulde vare evig, har jeg vandret om endeel af disse Øer, ogsaa været ved Ladegaardsøen, hvor Prinds Christian opholdt sig. Det er en Halvø, der hænger sammen med det faste Land omtrent en halv dansk Miil fra Christiania paa høire Side, naar man seer ned ad Fjorden; der maa her være usigelig vakkert om Sommeren. — Du kan ikke troe, hvor jeg længes efter Foraaret; jeg havde dog ønsket at see dette i Norge. Om ogsaa min Helbred bliver bedre hen ad Aaret, har jeg dog tabt alt Haab om i Aar at see Danmark. Meget vil jeg i Sommerferien (1 Maaned) faae at bestille, og, hvis ingen Hindringer indtræffe, faaer jeg vel kun c. 8 Dage, som jeg kan anvende til en lille Lystvandring, den jeg da har tænkt at ville gjøre til Drammen, Kongsberg, ind i Christiansands Stift til Gousta Fjeld — det høieste i Norge søndenfjelds — og til et Vandfald ved Maane-Elven, som Esmark først har gjort bekjendt, og som skal være det høieste i Europa af dem, der har en lignende meget stor Vandmasse; $\frac{1}{4}$ Miil derfra ryste Dørene i Husene. Om der nu ogsaa [af] denne Tour bliver noget, faae vi da at see til den Tid. — Tæt udenfor Christiania ligger Tøyen — neppe saa langt som Frederiksberg fra Kjøbenhavn. Bygningen er vakker, ligger paa en Forhøining og har Udsigt til Fjorden over Byen, der stedse ligger med et Slør over af Røgtaage, hvorigjennem Fjeldenes Sne og de sorte — thi saaledes see de ud — Granskove tage sig underligt ud, især naar Solen skinner. Tøyen ligger midt i en Omgivelse af 12 Tønder [Land] god Jord, hvis Klippegrund er Allunskifer; denne store Strækning er indhegnet til botanisk Have, der skal være den næst største i Europa. Gartneren er Sipke; Anlægget roses særdeles. Ved den skraae Hældning mod Sønden og Omgivelsen af Fjeldene, der holde Nordenvinden tilbage, skal Vegetationen her være tidligere end i Kjøbenhavn. — Der har Du, min Ven! saameget til en Slags Idee om Omegnen. Hvad Byen angaaer, da har jeg nok talt i mit sidste Omgangsbrev og skal maaskee en anden Gang kunne sige noget mere. Folkene omtalte jeg vel ogsaa lidt; men min Kundskab til dem, haaber jeg, bliver ikke større; jeg kommer ingen nye Steder og meget sjælden de gamle, undtagen hos Døderleins. Alt, hvad man havde ladet mig vente af Musiklysten her, var Indbildning; ingen Concert gives her; men Skuespil er det eneste

man løber efter. Og naar jeg nu ei længer selv kan spille, har jeg ei engang Anledning til at faae nogen Musik privat at høre; thi i fremmede og fornemme Selskaber — og knap der endog musiceres for Snak og Kort — veed jeg nok, at jeg ikke duer. — Jeg faaer altsaa holde mig til Naturen; men endnu er denne saa kold, og først Foraaret vilde gjøre os nærmere bekendte. — Vil Du, kjæreste Ven! høre politiske Ting? Jeg veed ingen. I Storthinget har jeg hidindtil kun eengang været og hørt paa Debatterne om Eidsvolds-Garantiens Ophævelse. Forsamlingen seer ærværdig ud — det var om Aftenen ved Lys i Skolens meget store Sal — men Talerne vare for Størstedelen latterlige eller ærgerlige; Personligheder, Udfald paa enkelte Mænd eller Borgerklasser, saa som paa Juristerne, Præsterne, Kjøbmændene og Bønderne, — af de forskjellige Partier — var det mig yderst ubehageligt at høre paa. Flere Timer kjævledes man om ingen Ting, fastsatte først hvad der tvistedes om, naar man havde talt saa længe om Tingen, til man ei vidste hvad det var, der skulde afhandles o. s. v. Det var Mandagen 22 Jan. om Natten Kl. 1, at Eidsvoldsgarantien faldt; jeg kunde ei holde ud der længer end til Kl. 11. — — Af Bibliotheket er kun saare lidt, maaskee 6000 Bind opstillede; jeg har der af Philosophica 2 halve smaae Hylder, det meste saadant, at jeg for Øjeblikket ei kan bruge noget deraf; — ingen Plato, ingen Aristoteles kan jeg faae, og dem vilde jeg have læst endeel af i Vinter. Et Skib med endeel Pakker Philosophica fra Khavn skal være forgaet i Stormen i Kattegattet — der ligger da ogsaa Haabet om den Hjælp. Paa Fæstningen ligger Resten af — eller rettere hele — Bibliotheket; derfra kan jeg intet faae. Mellem Professorerne er intet egentlig blidt venskabeligt Baand; med Treschow staae endeel af dem i aabenbart Fiendskab. — Dog, nu nok af alt dette! Du kunde ellers troe, at jeg var reent misfornøiet med Alt her. Det er jeg dog ikke; men jeg kan mærke, at jeg er syg. — — — Gud være med Eder begge! Eders Dahl.

Steenbloch til Dahl, Frederiksborg d. 15 Febr. 1816: Tak, kjære Ven! for Dit Brev af 7de Januar. Det var mig saa meget desto kjærkommere, da jeg af den Tone, hvori det er skrevet, syntes at kunne mærke, at Du fandt Dig ret vel deroppe, omendskjønt Du ikke udtrykkelig siger det, og jeg desuden ingen paa-lidelig Efterretning havde om Dig; thi de omtalte Circularbreve ere endnu ikke komne mig for Øine. Dobbelt Tak skal Du have, fordi Du, omendskjønt Du naturligviis havde nok at bestille med Dine egne Ting, dog saa omhyggelig havde erkyndiget Dig om hvad Du vidste laae mig paa Hjertet at faae Efterretning om. — Jeg har, siden jeg skrev Dig til, haft Brev fra Treschow. Han fordrede, at jeg skulde søge om Afskeed fra Skolen, førend jeg kunde blive ansat deroppe, hvilket jeg ogsaa har gjort, omendskjønt mine Venner havde adskillige Betæneligheder derved. Naar jeg faaer Resolution derpaa, skal jeg mælde ham det, og haaber da at faae min Bestalning. Men naar ønsker man mig derop? Derom har jeg ikke hørt et Ord. — Forskud kan jeg ikke haabe at faae, skriver Treschow, ikke engang til Reiseomkostningerne. Derved sættes jeg i stor Forlægenhed; thi jeg kjender ikke et eneste Menneske,

som jeg kan henvende mig til i Henseende til Pengelaan, — Knuths vil jeg naturligtviis ikke engang lade mærke, at jeg trænger til Penge. Jeg kommer vel altsaa til at vandre tilfods til Norge. — I Haab om, at jeg kommer afsted, paa hvad Maade det endog skeer, maa jeg besvære Dig, (jam non novus incola terræ) med den Uleilighed, at bestille mig Logie. Tre Værelser maa jeg endelig have for mine mange Pakkenellikers Skyld, og, om mueligt, ikke alt for smaae, og i Nærheden af det Sted, hvor jeg skal holde mine Forelæsninger, da Du veed, at jeg gjerne sparer paa mine Been, og, om mueligt, heller ikke for langt fra Dig, min Peter. Saa meget jeg ellers gruer for at komme til Christiania, saa længes jeg dog efter igjen at kunne komme til at leve i Samqvem med Dig, kjære Ven. I Hundedagene næste Sommer haaber jeg, at vi skal klavre om mellem Guldbrandsdalens Fjelde, jeg med Penselen og Du med Pennen i Haanden. — Lad mig dog snart høre fra Dig. Alle Dine frederiksborgske Venner længes efter at erfare noget omstændeligt angaaende Din Vandel deroppe. Dine Vandre-Breve have, ligesom Cometerne, alt for vidtløftig en Bane til at vi skulde kunne haabe, at see dem i Frederiksborgs Perihelium i det første Aarhundrede. Jeg er bange for, at de paa deres Bane have truffet en eller anden stor Planet, der har opfanget dem og holder dem fast, ligesom Jorden sin Maane. Vi hilse Dig alle paa det venligste: jeg og i det mindste $\frac{2}{3}$ af Frederiksborgs Indvaanere, og iblandt dem fornemmelig Bendtsens Familie og Langøes. Jeg talte baade med Madamen og Datteren paa Comedien i Søndags. De have uden Tvivl skrevet Dig til, eller i det mindste have de haft i Sinde at gjøre det. — Concerter og Comedier florere hos os endnu, ligesom i Din Tiid; forresten moere vi os ved at bagtale hinanden og med at spille Cabaler Fra vor kjære Paul [B. Bendtsens Søn] skal jeg hilse Dig: han har nyelig været her, og vilde have sat et P: S: til mit Brev; men jeg kom ei til at skrive, førend han var reist. — Lev vel! Hils Treschow og alle mine Venner og Velyndere fra
Din C. Steenbloch.

B. Bendtsen ¹⁾ til Dahl, 20 Januar—16 Februar 1816: Ondt gjør det mig, at De ei fra førstefærd forlangte Professor-Titel og Professor-Indkomster I det hele kan altsaa vist Deres Stilling i Norge blive ganske behagelig, ved en Velynder som Excellence Statsraaden [Treschow], ved Venner som Døderlein, Hansteen, Sverdrup, som jeg alle beder hilse, og naar nu fremfor alleting Steenbloch kommer til. Det gjælder nu, at Deres økonomiske Anliggender komme i en Orden og Stand, som baade kan staae fast og betrygge Dem for Gjæld og Trang Deres gode Modtagelse hos Statholderen er mig kjær; at han ansaae Dem for saa ung, var nu igjen en Virkning af Væksten, og De vil vel altid hedde den lille Dahl κατ' ἀντιφρασιν. Jeg ønsker i mit Hjærte det Norske Universitets Opkomst, hvilket ei kan tvivles paa, naar Mænd, som de der ere, hvortil Steenbloch lægges, maae give det alt i Fødselen Anseelse, og end mere i Tiden ved deres lærde Arbeider. Er der ikke tænkt paa en lærd Norsk Journal

¹⁾ *Bendt Bendtsen*, f. 3 Febr. 1763, Dr. filos. fra Göttingen Univ., Rektor ved Frederiksborg lærde Skole, † 16 Decemb. 1830.

eller et Slags Acta Universitatis? De, kjæreste Ven! maa nu vel blive den første Doctor, Universitetet seer creeret. Alt havde De jo her samlet endeel, og nu er da Tiden at realisere hele Sagen. Jeg indseer nok, hvor kjær Fløjten er Dem, hvor fordret den vil være. Men uden just at anføre Dem det gamle Sagn om Minerva, som bortkastede Fløjten, ja end mere Apollo, som saa ugudeligen behandlede, dog jo kun en slet αὐλήτης — saa frygter jeg dog lidt for Fløjten. I det mindste kan den let stjæle en alt for kostbar Tid bort. Som en Recreation imellemstunder! Dog jeg frygter næsten for, at den er Dem en Anstrengelse, som kunde slappe, om ei andet, saa Brystet Steenbloch har nu indsendt Ansøgning om at faae sin Afsked her. Naar han gaaer bort, bliver Skolen i en elendig Tilstand. Saadant kunde vist nok være mig en stor Grund til Fløtning, om ei meget andet var derimod At Deres Helbred nu heller ikke har været god, gjør mig ret ondt. Jeg stoler paa Deres Ven Hr. Døderlein. Besynderligt, at han ogsaa har været Fløjten imod Tak for Resten for alle givne Efterretninger! Ja! i Philosophien vil De vist gaae Deres egen Gang. Gid, som jeg ovenfor har skreven, De maatte faae Sundhed og Tid til en Dr. Disputats! Jeg lykønsker Hr. Døderlein dertil. Jeg studser over det store Antal af Tilhørere, som De har; det er jo et godt Tegn for Studenternes Application. Et Musikselskab vil jeg ikke raade Dem at stifte

Ole Bang¹⁾ til Dahl, Kjøbenhavn 19 Februar 1816: Jeg føler selv Uforskommenheden af ej at have skrevet Dig til saalænge — og daglig har Louisa paamindet mig derom — tilgiv mig, kiære Dahl! jeg erkiender og skal forbedre mine Fejl, som er desstørre jo bedre Du har opfyldt Din Pligt mod Dine Kiøbenhavnske Venner. Jeg vil ej tale om Dine lange Breve, efter dem især det sidste synes Du at være temmelig tilfreds, men i Gaar saae jeg et Brev fra Dig, hvor Du om ikke klager, dog er stemt til noget lignende. Det gjør mig ondt, ret inderlig ondt — men alt forandrer sig i Verden, trøst Dig dermed! enten bliver det bedre og da lader Du vel af at finde Dig saa ilde — eller det bliver værre og da — staae Dine danske Venners Arme Dig aabne som deres Hierte. Her var Du engang nogenlunde tilfreds med Dit Lod, hvad der skulde mangle ville vi stræbe at opfylde. Jeg kunde sige meget endnu, men at philosophere for en Docent i Philosophien var det samme som at moralisere for en Docent i Moralen, begge kunde vel trænge til sit, men begge vilde lee ad Ægget, som gjorde sig visere end Hønen. — Dog nok herom! — jeg gaar over til en anden Materie, til mit huslige Liv, og dette vil vist interessere den huslige Fætter frem for alt andet. — Siden Din Afreise har vi levet paa gammel Viis — Mine Indtægter har været tilstrækkelige til min Gields Afbetaling, men heller ikke meer, dog jeg er altid fornøjet; Louisa befinder sig igien bedre og er for Tiden in duplo. Stella sidder paa mit Skjød og vil endelig skrive med til Dig, dog da Selvroes og Stella sommetider har den Fejl ikke at lugte godt, saa vil jeg heller selv fortælle Dig om alle hendes

¹⁾ *Olof Lundt Bang*, f. 27 Juli 1788, Dr. med., Professor med. ved Kbhvns. Univ., † 12 Oktober 1877.

Dyder. Det er ret et klogt lille Barn, i Forgaars var det hendes $\frac{3}{4}$ Aars Fødselsdag og hun kan, foruden alle andre Børnekunster, allerede gaae ved Stole, sige Mama og hvad endnu er naragtigere at hun ved al Slags Musik enten med Haanden eller især med Hovedet ved at nikke holder en Slags Takt — vi begynder neppe at synge førend hun lader Hovedet gaae. Denne Nikken er saare morsom og hun bruger den ogsaa til at hilse med naar hun seer nogen komme ind ad Døren. At Du som en Virtuoso glæder Dig over Din lille Guddatters Musikgenie, det veed vi og haaber at Du om en Snees Aar vil med Fornøjelse accompagnere hende til Pianoforte, jeg har allerede talt med en duelig Spillemester, som meente, at han kunde begynde om et Par Maaneder med Informationen — thi han troede ej at hun skulde begynde, før hun kunde gaae. — Hvad mig selv angaaer, da har jeg i Vinter skrevet paa praxis medica, som nu er færdig til Trykken. Den bliver ikke meget forbedret. Forresten lever jeg uden Omgang med andre end Thal og undertiden Barclay og er fornøjet med disse faae Venner. Din Vogn har jeg endnu ikke solgt, da den vilde blive for usselt betalt, men saasnart den første Solstraale optøer Sne og Iis paa Sverrigs Banker, da sælger jeg den. Jøden Jacobsen har faaet Professor Tittel, men ikke heller meer — Howitz og Bruun har skrevet mig til, den sidste i Gaar, de ere just ikke blevne meget klogere i Berlin. Forresten gaer det dem gandske godt, begge hilse Dig ret meget. |: Siden Oluf maatte ud til Frontins paa Frederiksberg saa maae jeg i hans Sted skrive, ellers kunne det staae Fare for at vor kiære Fætter ej fik Brev denne Postdag og saa blev jeg vred :|

D. 21de. Du seer af ovenstaaende, at jeg blev afbrudt og da jeg siden har faaet Efterretning om, at Du skal være tilfreds med Din nuværende Stilling saa tager jeg min philosophie tilbage, som desuden ikke bør komme fra mig der aldrig har været ret bedrøvet i nogensomhelst Stilling — snarere fortvivlet men i kort Tid. Mit Humør er i Aften ikke det bedste og derfor er jeg maaske just oplagt at skrive til en Dahl — vore Følelser ere ikke forskellige, blot gav Naturen mig et muntert Lune, medens Din Siæls Strengere stemte til Melancholie — Stem dem om, Du har underlagt Dig dens Herrer dem kan Du byde — Musik og Philosophie. — Dog hvortil al dette Sladder, jeg sidder og lader Pennen løbe, den løber løbsk og jeg vil standse den.

D. 23 Febr. For at Brevet dog i Dag kan komme bort, maa jeg i al Hast slutte. Siden jeg begyndte at skrive Dig til er intet Nyt passeret — Louisa staar og spiser gammel Ost ved min højre Side, vi have netop rejst os fra Thebordet, Lise, som hilser, kommer med lille Stella, der ved et Nik — beder mig formelde sin Respect — nu spiser hun Øllebrød etc. etc. — Louisa fortæller mig forresten, at i alt hvad jeg skrev Dig til er ikke et eneste fornuftigt Ord — og jeg nødes at tilstaa det — men Du veed hvad jeg hedder og jeg vil saamen ikke gjøre mit Navn til Skamme. — Slutningen af dette i et fyndigt og correct Sprog udarbejdede Brev bliver en Mængde Hilsener fra mig og alle Husets Folk item fra adskillige af Dine Venner — dernæst en Mængde Ønsker — hierteligere end Stilen hvori de bleve fremsatte — for Dit Velgaaende —

og endelig en Befaling fra Din kiøbenhavnske Livlæge, at Du engang imellem skal lade Dig en Aare ituslaa; thi det slemme sorte Blod!! Og nu Levvel Du Kiære, snart skal jeg skrive Dig et langt fornuftigt Brev — dog hvortil Fornuft! den har Du jo nok af i Dit Studerekammer.

Tusind Hilsener fra Din lille Cousine Louisa aparte! God Nat Fætter ¹⁾ Peter! Formodentlig svarer Du: »i ligemaade Fætter Oluf!«

Peter Salicath ²⁾ til Dahl, Studie Stræde Nr. 87 d. 20 Februar 1816: Kjæreste Ven! Uaget jeg i Overgaars modtog Dit kjære Brev af 1 Februar og med saa megen Glæde og Interesse har læst Dine Circulair-Breve, som passere Øje og Hjerter for nærværende Tid i Frederiksborg, — maa Du dog ikke, kjære Dahl, troe, at hiint eller disse have været nogetsomhelst Incitament for mig til at skrive til Dig. Det er ikke med Pennen eller Læben allene, jeg tager saamegen Deel i Alt hvad der vederfares Dig; og Venskab og Længsel maatte da være Motiv nok for mig, til at tale lidt med Dig gennem dette Brev, som jeg saalænge siden har bestilt fra Hjerted, men hvortil, jeg veed ikke selv ved hvilken unaturlig Skjæbne, hvortil Pennen først er bleven færdig i Dag. At Du naturligviis, pro tuo in amicos et patriam amore, maa være ofte ubehageligt skuffet i Din Længsel efter at høre fra Os hernede, beklager jeg, saavel som at jeg har været udeeltagende nok til ikke at bidrage min Skjærv til denne Længsels Tilfredsstillelse; men nu skal jeg ogsaa stræbe at gjøre denne Feil, over hvilken jeg virkelig er meget vred paa mig, god igjen, ved ret at skrive Dig et langt Brev til og fortælle Dig, hvorledes vi have det i det Storthingsfrie Danmark, ligesom jeg ogsaa har arbeidet for Dig ved, skjøndt ipse culpæ non expers, at skjænde dygtig paa mine uskrivende Brødre, men især paa Bang og Rosenvinge, og ved at animere Thune. — Jeg har naturligviis kommuniceret mine Venner her og i Frederiksborg det Ubehagelige i Dit Brev: at Du var syg. At det gjør os meget ondt, er ligesaa overflødig, at forsikkre Dig, som det Ønske, at vi igjen havde Dig hernede blandt Os. Du maa endelig snart lade os vide hvorledes det gaar Dig, hvad Pleje Du har, og hvad Døderleins venskabelige og medicinske Haand har formaet, der sagtens har havt saamegen Held, at Du ved Modtagelsen af dette Brev er fuldkommen rask. Ligesa ubehagelig var os den Efterretning, at Du ikke kan besøge Dit Hjem i Aar. Glemmer Du, hvad Du hedder? En liden Sviptour i Ferierne vil vel nok kunne gaae an; den vil glæde Dine danske Venner, befordre Din Helbred, fornye Dit Mod og tilfredsstille Din og vor Længsel. Husk paa hvormange Hjerter og Huse i Danmark, som glade aabne sig, naar Du kommer! Det værste derved, hvad jeg kan skjønne, er at Christiania trænger til al den Philosophie, som det kan faae. — Min Rikke lever godt; hun har bedet mig meget, at hilse Dig, som vor fælleds Ven. Vi leve i Kjerlighed og efter

¹⁾ Fætterskabet bestod i. at Dahls Mormoder Margrethe Sophie Schwane, giit med Præsten C. Dahl, var Søster til O. L. Bangs Faders Morfæder Commerreraad Peder Schwane.

²⁾ Peter Gottmann Henrik Ludvig Salicath, født paa Skovlyst ved Hille-rød, Højesteretsadvocat, født 23 Okt. 1794, † 31 Decbr. 1864.

Dagens verdslige Sysler, søger jeg ved hendes Side om Aftenen i den lille Stue, Du saa godt kan lide, en Lyksalighed, som 2de lykkelige Hjerter ikke kan skildre. Jeg var glad og er det ved den kjerlige Modtagelse og inderlige Velvillie, hun vandt i Frederiksborg, ligesaameget som (og mere) ved den ubeskrivelige Hengivenhed til mig, i hvilken hendes Kjerlighed dagligen mere og mere opløser sig, og, om det er muligt, knyttes vort Foreningsbaand idelig fastere ved den Sympathie og Følelse, som Tiden og Kjerligheden hvert Øjeblik forøger. Inger (for at blive i Familien) sender Dig ved mig ogsaa sin Venskabs Hilsen. Hun og Carl synes at interessere sig gjensidigen for hinanden; dog maaskee meest den af dem, der har Tid til at leve i lutter Følelse. — 22. Moder og Marthe leve som sædvanligt stille indgetogne paa Skovlyst og besøge undertiden Dit forladte Huus, hvad enten det saa er Lunds eller Thalia. Begge hine og begge disse savne Dig naturligviis saameget — men hvem gjør ikke det. Jeg har i denne Vinter tit beklaget dem, da den har været temmelig streng og sneefuld og de sagtens have været indsnede paa Skovlyst. Gise har været herinde lidt efter sin Indtrædelsesprædiken, som han forinden sendte Os og som, da Amtsprovstens handlede om den indvortes Gudsdyrkelse, behandlede den udvortes's Nytte o. s. v. Han har nu meget at bestille, og give især Confirmanterne ham Leilighed til at øve sin Taalmodighed. Jeg formoder, han selv skriftligt har fortalt Dig noget om hans Afskedsreise her fra Byen, og om den søde Aften, han skjænkede os Brødre og Moder Dagen før han reiste. Vi vare dengang alle saa hjertelig vemodigt, men med alt det, dog inderlig tilfreds stemte (dette er ikke nogen Modsigelse), saa at vi under Erindringen af vort Liv, vore Venner og Velgjørere, hvis Skaaler vi i rolig Glæde tømte, skabte os en Himmel i Studiestræde. Gise ønskede sig den Aften en — Rikke, og uagtet han derved gjør mit Valg en Compliment, ønsker jeg ham ogsaa en; at være Præst, uden at have en Kone, er mod Tingenes Orden. Var det ikke Gise paa det samme, maa Du troe, jeg var istand, til at blive næsten lidt jaloux paa den kjære Præstemand; saameget holder Rikke af Gise og v. v.

25. Hvad Carl angaaer — siden jeg nu har besluttet at skrive Dig Lidt om hver især — troer jeg, det gaar ret brav med hans Examen, hvilken jeg troer det er hans Beslutning at tage til Junii. Han er forresten temmelig sund og frisk. Gid han maa holde Forberedelserne til Examensdysten ud. Den Forstaaelse, som vel finder Sted mellem ham og min tilkommende Svigerinde Inger, henter vel fra Skovlyst sin Anledning og næres mere end svækkes ved begges Ophold her i Byen og jævnlige Besøg i Familien. Hvorvidt slikt bringer ham Examen nærmere eller fiernere, kan jeg allermindst upartisk bedømme, da min Erfaring maaskee ville erklære sig for det første. — Carls Munterhed og Indfaldshed er den samme. — Friderick, hvis Ophold endnu er paa Regentsen, lever som sædvanligt, godt, naar ikke Portnerkonen, Niels og Beixel ærgre ham. Jeg veed om ham ingen Catastrophe enten med Hensyn til det ene eller andet af Vigtighed at fortælle Dig, uden den, at han har faaet Ehlersens Collegium. — Jeg kommer nu til at fortælle Dig lidt om Dine øvrige Venner. Rosenvinge

har faaet sig en Arving gen. masc. Der er en Glæde over ham, som er ubeskrivelig; og hvem kan fortænke ham deri? Den søde lille Dreng smiler til Faderen, som en himmelsendt Fastelavnssbolle, der først blev færdig til at tage af Ovnens paa Fastelavnsmandag. — Jeg mødte for et Par Dage siden Bang og skjændte dygtig paa ham, fordi han ikke havde skrevet til Dig. Han var virkelig undseelig derover. Thune er kommet sig af sin Sygdom. — Steenbloch har begjært sin Afsked fra Fborg Skole til April, troer jeg. Moldenhaver skal have spurgt ham om han ikke var at overtale til at blive, om han blev strax Sorøesk Professor; men han har ganske afslaaet dette. — Alle Forsøg paa at overtale Spandeth til at gaae til Norge, ere og ville bestandig være frugtesløse. Han forkaster paa det bestemteste ethvert Tilbud. — Af litterarisk Nyt troer jeg ikke her er noget væsentligt. At Skov efter sin gennemheglede Archæologie og sin, derved udstaaede Prostitution, er litterariter mortuus; at Brønsted i Timer hver Søndag holder særdeles interessante Forelæsninger over sin Reise gennem Grækenland o. s. v., at Sibbern med sin Lyksalighedslære vedbliver at gjøre sine Tilhørere lykkelige; at Skilderiet Danfana (af Baggesen), Adrastea vrimle af Digterfeider, Vrøvl og inhumane Udfald, Stridigheder mellem Soldin og Præst Holm, Baggesen og Grundtvig, Danmarks Digtere og — Wosemose o. s. v., er Dig vel baade bekjendt og — gammelt. Blanka opføres med megen Held og er overordentlig skøn og — elsket. Mad. Heger er Blanka, som Ingemann og Hjerted kan ønske hende. Hagbarth og Signe nyder ogsaa fortjent Bifald; men efter allerhøjeste Befaling er den formeentlig historiske Fremstilling af Hagbarths Død ved at hænges forandret til at skydes med Piil. Allerhøjeste Befalinger gribeskunt [?] nu ind i Digternes Departement. Ludlams Hule der var Geburtsdags Stykke, gjorde ingen Lykke; Weises Musik derimod megen. En Piece, der bærer paa Titelbladet Navnet »Glædens Kilde« af en Theol. Cand. Steensvang eller saadant noget, er udkommet i Jylland og indeholder megen Frihed i Ideer og følgelig megen Sandhed. Den er undertrykt og forbuden. Den gennemhegler Regjeringens Indulgents med store Forbrydelser, fordi store Folk ere implicerede deri, dolerer over Præstestændens Upræstelighed i D^h o. s. v. o. s. v. — 1816 har ellers endnu ikke, saavidt jeg veed, frembragt megen Litteratur og det eneste jeg i dette Øjeblik veed, at nævne Dig, er Ingemanns »Hyrden af Tolosa« et Sørgeespil, der udkom ved Nytaarstid, mange Steder meget skøn og riig paa stærke religiøse Træk og Ideer. Ingemann er forresten som sædvanligt uden for enhver Feide og Angreb ligesom Øhlenschläger, der kun er passiv, skjøndt Baggesen i det næstsidste Skilderie directe og umiddelbart har angrebet ham for hans Ludlams Hule. — Stemningen hernede for Norge er blandet; Handelsaffairer med det for Øjeblikket vil ingen gjerne indlade sig paa, troer jeg, formedelst deres slette Penge. Tresch. kan ingen godt lide hernede og der have endog været de Professorer, som paa deres Forelæsninger have beklaget, at han er tabt for Verden som Tænker. — Det norske Universitets Lections Catalog har været indført Ord til andet i vore Blade, og have vi der læst Din beskedne Bekjendtgjørelse af Dine Forelæsninger. — Jeg veed ikke stort hvorledes det gaer Veith og

hans Fallit; dog har jeg hørt Commissarierne rose den Orden, der findes i hans Boe, der vil fremskynde dets Slutning. Med Selboe gaaer det ret brav, troer jeg. Vor Fætter Lieutenant F. Selboe er for en 8 Dage siden blevet forlovet med Jomfru Bay, der nogen Tid kom meget til Fry[d]endahls og som Du maaskee derfra noget kjender. — Hvad Indtryk gjøre de norske Piger paa Dig? kjæreste Dahl! Veed Christianias Skjønheder, hvor Adjuncten i Philosophien boer? Kjende de hans fortryllende Fløite Toner? hans Variationer? Eller have de mere lagt Mærke til hans Opmærksomhed og Forekommenhed mod det smukke Kjon? Vi savnede Dig saameget paa Skovlyst i Juulen. Alt var Liv og Glæde, og denne ville vi altid saa gjerne give Dig Deel i. Ved Comedien i Frederiksborg, hvor vi saae de lystige Passagerer var mellem Akterne Din Fløite ligesaa savnet, som den ved en senere Concert var uerstattet. Bine er da endelig kommet ind i Thalia i Fborg; men ubegribeligt nok blev der kabaleret mod hende første Gang, saa at hun faldt igjennem ved Voteringen, hvilket foranledige[de] Aarøe og Rotvitt til at paatale slige »Drengestreger«, saa at hun anden Gang kom ind med Ære i Selskabet. — Nu kjæreste Dahl, hvad mig selv angaaer, da lever jeg, paa en stærk Forkjølelse nær, ret godt; jeg er i samme naturlige, borgerlige, oekonomiske, politiske Stilling som før. Jeg attraaer for Øjeblikket at blive enten Fuldmægtig hos en Højesterets Advokat eller Prøveprokurator her ved Retten. Naar Et af Delene skeer, skal jeg skrive det til min deeltagende danske Ven i Norge. Min Tid og med den mit Liv svinder mellem Forretninger, Venskab og — Kjerlighed, skjøndt de første — hvad der desværre næsten altid er Tilfældet i Livet — berøve de sidste saamegen Tid og Nydelse. Min Rikke, som har bedet mig ofte ret inderligt og venskabeligt at hilse Dig, berøver mine Forretninger deres Juridiskhed, fordi jeg veed, at jeg ved deres Ende kan ile til hende. Gid jeg dog snart maa see Dig igjen i den lille Stue, hvor Du spillede min Forgjetmigej, hvilken vi ofte syngte, men altid uden Accompagnement; jeg veed ikke selv, da kan jeg saa godt huske, Alt hvad Du foretog Dig. Tak for den sidste søde Aften i Dan^{sk} hos Bang. Vær dog en norsk Trækfugl og see endelig til Os til Sommer. Signe spørger sin Terne, hvorlænge Reisen mellem Dan^{sk} og Norge varer, naar man har Medvind og Svaret er 2 høist 3 Dage. 6 Dage gaae altsaa med til Reisen og 14 Dage kan Du da tilbringe i Kjøbenhavn, Skovlyst, Hillerød o. s. v. Saalænge Dine Venner leve : saalænge Danmark er befolket (forstaae mig kun ret) vil Venskabsfavnen altid saa længselsfuld og gjerne udstrække sine Arme og byde sin hjemkommende Søn velkommen. Glem nu ikke dette!!! Naar Du seer ud over Fjorden, saa husk: denne Bølge kan vugge Dig til Danmarks elskte Kyst, hvor Du kan hente Vennekys, Favntag, Haandtryk, Velkomstmil, Glæde, Fryd, Broderskab, og, — om Du vil — fornye kjære søde uforglemmelige Minder om de Steder, hvor Roserne var røde og Tornene var smaae. — Lev nu vel! kjæreste kjæreste Dahl! Gid Du maa være kommet Dig for længe siden naar dette Brev kommer til Dig. Fac, ut valeas! — Husk blandt Dine hengivneste Venner altid mig, som sender Dig sine bedste Ønsker og sin varmeste Forsikkring over Hav og Fjeld,

saa at de, hærdede i Tiden, dog stedse, Vejens og — Livets Længde uagtet, altid ville beholde deres Varme og Oprigtighed. Tænk nu stundom paa ham, Du forhen slog om med en Sneebold, saa veed Du nok mit Navn *uden* at han behøver at skrive det, *ligesaalidt* som det, at han er Din hengivneste Ven. P.

Hils Hansteen, Sørensen, Petersen, Døderlein med Kone; men glem for Alting ej jeg beder Dig — mit kjære — Dig. Med det første skal jeg sende Dig hvad Du har forlangt kjøbt, naar jeg har en Rejsende. *Dine* Commissioner besørger jeg gjerne.

Dahl til F. C. Sibbern, Christiania 7 Marts 1816. Hvor ofte og levende har jeg ikke, højstærede Ven! siden min Afreise fra Danmark erindret Deres Venskabelighed imod mig, og de behagelige Timer, jeg med Dem har tilbragt. Hvad jeg allerede den Gang beklagede, at jeg saa sildig lærte Dem at kiende, — er naturligviis blevet mig endnu mere levende, da jeg under mine Beskæftigelser ret føler Vigtigheden af Lethed i Meddelelsen af Tankerne om saadanne Gienstande, der undertiden beskæftigede os. Øieblikke som min Aftenvandring med Dem fra Fredensborg vil jeg derfor stedse mindes med Glæde og Savn. — Hvad nu mit begyndte Liv heroppe angaaer, da vil De, højstærede Ven! af mine 3 Circulærbreve have erfaret endeel, især om min udvortes Forfatning. Desværre har denne, især min Sygdom, havt megen Indflydelse paa min indvortes, hvorom jeg her vilde sende Dem et Par Ord, da jeg haaber, De endnu med Deeltagelse erindrer mig. — Jeg havde ventet, allerede i Januari Maaned at kunne faae udkastet saameget af mine Forelæsninger, at jeg inden sammes Begyndelse baade kunde have meddeelt Dem mine, og hørt Deres Tanker. De veed, at Sygdom gjorde dette Haab til intet. Jeg maatte begynde at læse den 1ste Febr. efterat jeg kun 2 Dage forud havde begyndt at kunne arbeide ordentligt. Foruden de 2 Forelæsninger, hvor jeg lægger Treschows Bøger til Grund, har jeg en tredie for endeel Ustuderede, der agte at tage Præliminærexamen, — over Logiken; jeg maa her udarbeide Dictata, der medtage mig endeel Tid, da de baade maae være vidtløftige, saasom de Fleste ei ere vante til et frit Foredrag, — og have nogen Vanskelighed for mig i Henseende til Valg af hvad jeg bør anføre, og forbigaae, og Maaden hvorpaa det maa fremsættes. — Ved de 2 andre Forelæsninger har det igien andre Vanskeligheder for mig. De veed kun for en Deel, hvor uordentlig jeg har maattet studere, og hvorledes jeg i Philosophiens Studium kun er en Begynder. For at være nogenledes tilfreds med sig selv, endog i de simplere Gienstandes Foredrag, fordres en Kundskab om det Hele og en Oversigt, som jeg endnu mangler, eller som i de fleste Puncter ei endnu er tydelig. Dette følte jeg især i Begyndelsen af Indledningen til Philosophien, hvor jeg maa tilstaae, at Treschow ei tilfredsstiller mig, — uden at jeg derfor strax kommer paa det Rene med, hvad det er jeg savner. Naar De hertil lægger, at jeg maa udarbeide Momenterne til mit Foredrag Aftenen førend og samme Morgen, som jeg skal holde det, da vil De finde det naturligt for mig, som Begynder, at jeg ei kan arbeide med den Roelighed, der fordredes, for nogenledes at være tilfreds. Hvad

det mundtlige Foredrag angaaer, da — hvorfor skal jeg ei tilstaae det, — har jeg undertiden været mindre utilfreds end jeg havde frygtet; men ogsaa her har min Sygdom maattet skade mig. Ved visse Gienstande har jeg kunnet foredrage Alt ganske frit uden et Blik i Papiret, — dette har stundum været mig nødvendigt ved andre, hvor jeg ei ganske havde gjort mig Tankerækken egen. I Indledningen til Philosophien har jeg hidindtil saaledes gaact frem, at jeg først viste dens Nødvendighed; — dens Indhold, deels som Fremsættelse af de philosophiske Problemer, deels som Philosophiens Encyclopædie; — Videlystens Oprindelse og Ytringsmaade hos det enkelte Menneske og (her optog jeg Treschows 1 og 2 §) hos Nationerne; og i Forbindelse hermed giennemgik jeg Nødvendigheden af den rene Interesse for Sandheden, hvor jeg da ogsaa kortelig udhævede Vigtigheden af de Gienstande, Philosophien især gaaer ud paa; efter derpaa kortelig at have berørt (efter Herbart) Philosopheringens Hovedbetingelser, og hvad jeg fandt passende (til at gjøre opmærksom paa de philosophiske Problemer) af hvad Herbart har under Navn af Skepsis; — gik jeg over til at undersøge Kilderne til den menneskelige Kundskab — Treschow 3 og 4 § — og har nu maattet (formedelst min Sygdom) afbryde i Undersøgelsen af Spørgsmaalet om Kundskab a priori, — hvor jeg finder Treschow ei tydelig nok, og søger hos Kant at skaffe mig Oplysning. — Der har De nu, højstærede Ven! et Slags Skelet af mit Arbeide hidindtil; De vil ogsaa omtrent see, hvorledes jeg er ledet til at finde denne Orden nødvendig, og har kunnet gaee over fra det Foregaaende til det Efterfølgende. De vil finde, at jeg har været noget vidtløftig herover i den Tid fra 1 Febr. til nu, — men endeel Dage har min Sygdom og nogle Timer Markedet, — hvorunder der var Ferie, — borttaget. — I Logiken var min Indledning noget vidtløftig, og i Henseende til Begrebernes Inddeling (hos Treschow 1 Hovedst. 1 Afdeling) bragte Krug mig til en anden og fuldstændigere, hvori jeg dog ei ganske har fulgt ham. Længere er jeg endnu ikke kommen heri. — Dette er omtrent, hvad jeg i Korthed kan melde Dem om mine Forsøg, hvorved jeg blot har Aarsag til at være tilfreds med den Anstrengelse, jeg under saadanne Omstændigheder som min bestandige slette Helbredsforfatning, — har anvendt. —

Og i det jeg taler om Helbredet, — i hvilken Henseende, som i flere, jeg jo maa ønske Dem til Lykke, — maa jeg gjøre Overgangen til det Ønske, ved Leilighed at høre lidet fra Dem. — Fra en Lieutenant von Garben, som jeg traf paa Røed ved Frederichshald, har jeg en Hilsen til bringe Dem; han havde kiendt Dem fra Kiøbenhavn; ligesaa fra Capitain Munch, en Maler, som De i Dresden og Kiøbenhavn har kiendt; et Par Gange har jeg været i Selskab med ham hos Treschows, hvor jeg egentlig ved at tale om Dem blev nærmere bekiendt med ham. — Treschow, Sverdrup, Hersleb og flere bede Dem ogsaa hilset ved mig. Sverdrup vilde nok gjøre mig den Ret stridig at modtage Dem i Logis, hvis De kunde gjøre en Tour herop; men vil De tage til Takke hos mig, veed De, hvor inderlig jeg vil glæde mig derover. Desværre maa jeg nu i *alle* Henseender bede Dem være nøisom hos mig, og meest i Henseende til mig selv. — Gud veed nu, hvad

Indflydelse Sommeren kunde have paa min Helbred; Vinteren er den ei fordeelagtig. Jeg skriver disse Linier med Armene hindrede af spanske Fluere og Hovedet omvundet med Omslag mod en svær Hovenhed i den venstre Kind. Undskyld derfor, ogsaa i Henseende til Skrift og Stiil, dette lille Fragment fra mig, — og ophør aldrig venskabeligen at erindre Deres hengivneste Dahl

De maa ei glemme at hilse de kiære og agtede Deichmanns, Molbech, Rosenvinge, og Hvem De troer erindre mig med Yndest. Efterhaanden skal jeg skrive til dem Alle. Imidlertid maa mine Omgangsbreve undskyldte mig. Lev vel!

Steenbloch til Dahl, Frederiksborg d. 9 Marts 1816: Kjære Ven! Dagen efter at jeg havde afsendt mit sidste Brev til Dig, modtog jeg Dit af 4de Februar. Nogle Dage derefter reiste jeg til Kjøbenhavn, og siden jeg kom hjem igjen har jeg været syg, endog sengeliggende; Du maa derfor tilgive mig, at Du saa sildig faaer Svar. — Det bedrøver mig at see, at Du har været syg, og især at Du har spyttet Bloed. Dog haaber jeg, at det blot er Følger af Reisen, der let vil kunne forvindes ved Roelighed og Pleie, og at altsaa ikke Klimatet er Skyld deri. Neppe har der i denne Vinter været koldere i Christiania, end her, da vi have haft over 18 Graders Kulde tilligemed en gjennemtrængende Blæst. Dersom jeg tør gjøre en Slutning til Dit Humeur fra Din Skrivemaade, saavel i Dine Breve til mig, som i Dine to, for mig interessante, Circulær-Breve, saa synes det just ikke at være saa ganske forstemt, hvilket glæder mig hjertelig og giver mig Haab om til Foraaet at kunne slutte Dig frisk og munter i mine Arme. Jeg har desuden hørt fra Christiania, at man finder, Du er en snild Fyr, hvilket man vist ikke vilde have fundet, naar Du ret for Alvor havde taget Dit ædiksure Ansigt paa. — Af mit sidste Brev vil Du have seet, at jeg allerede den Gang havde faaet Svar fra Treschow, og ligeledes at jeg havde indsendt min Ansøgning om Afskeed fra Skolen. Moldenhaver sagde mig mundlig da jeg var i Byen, at til 1ste Mai kunde jeg fratræde min nærværende Post; men endnu har jeg ingen skriftlig Meddelelse faaet. Saasnart jeg faaer den, skal jeg tilmælde Treschow det; men da det dermed formodentlig kan have langvarigt Udseende, eller man maaskee ikke engang gjør sig den Umage, at tilmælde mig det, førend min Eftermand er kommen herud, saa beder jeg Dig, at Du vil have den Godhed, at underrette Treschow derom. Jeg ønskede ogsaa gjerne at vide, naar man venter mig derop. Noget naatte jeg dog fastsætte i min Ansøgning, og saa bestemte jeg første Mai til min Afgang. Men dersom jeg længe skal komme til at leve uden Gage baade fra det ene og det andet Sted, vil min Pung sikkert døe af Svindsot, da den allerede stærkt laborerer af den Sygdom. Jeg er i en piinlig Kniibe, da man deroppefra hverken vil tilstaae mig frie Reise eller noget andet Slags Forskud. Dog! det er endda min mindste Sorg. Mere ubehageligt vilde det være mig, dersom jeg ikke engang skulde kunne haabe at være velkommen. Med al min Betænksomhed har jeg dog, som jeg seer, overilet mig med at sige Ja. Dersom jeg havde vidst, at saa mange heller ønskede Grundtvig, skulde jeg vist ikke have paatrængt mig dem. Jeg

faaer saa desuden Chicaner nok at kjæmpe med, da jeg holder meget af Treschow, og kan umuelig vise [mig] utaknemmelig mod min gamle Lærer Bech. Men jeg haaber da nok, at jeg skal kunne holde dem Stangen! Havde jeg dog blot mere Øvelse i at tale Latin! Fra den Side frygter jeg for, at jeg kommer til at give mig til Priis for alskens Angreb. — Kan Du gjette, hvem Directionen ønsker i mit Sted? Vor gode Ven Paul Bendtsen. Men jeg arbejder da med Hænder og Fødder derimod, og haaber, at han og hans Fader ikke lade sig overtale. Paul har for en 14 Dages Tiid siden skrevet Dig til, men, som man kan vente sig af hans Skjødesløshed, har han endnu maaskee ikke bragt det paa Posthuset. — Du beder mig at sige Dig, »om der er flere Mennesker i Frederiksborg, der erindre Dig, end Prof. Bendtsen og jeg«. Rigtig nok pleie de fleste, ikke at erindre sine Venner længer, end de see dem; men med den lille Dahl, er det dog en Undtagelse. Jeg har en heel Pose fuld af Hilsener; men desto værre ere de alle temmelig gamle, da jeg i mere end 14 Dage fast intet Menneske har seet. — Dine 2 store Breve ere nu hos Aarøe og Jomfru Langøe. Hos Salicaths have de allerede været, og ved dem ogsaa hos Fries i Møllen. Fries bad mig at sige Dig, at det dog vilde have været ham kjærrere, at have faaet endog blot 2 Linier for sig selv alene. Jeg har moeret mig kostelig ved at læse dem, da jeg har kunnet følge Dig Skridt for Skridt med Indbildningen. — Husk paa, kjære Ven! at see Dig om efter Logie til mig. Det kunde ikke skade, om Værelserne blive noget høiere, end Dine; thi Du erindrer vel, at jeg stikker et Par Alen høiere i Veiret, end Du. Siig mig: ere Klædevare dyre i Christiania? Er Linned dyrt. Bør man forsyne sig med saadanne Ting herfra? Dersom Du har Tiid dertil, saa giv mig Efterretning om, hvorledes Skydsen for nærværende Tiid betales i Sverrig. Om man har Vanskelighed for at faae Smaaepenge der, og hvorvidt man kan bruge Dansk Myndt, item hvad Reisen omtrent kan koste. — Lev nu vel, kjære Ven! Hils Sverdrup, Schielderup, Christoph: Hansteen, Rasmussen, Sørensen (om han endnu kan erindre mig), Keiser og de øvrige, som kjænde mig, ikke at forglemme Lector Lund. Jeg længes ret efter at see dem allesammen. Vale et fave!

C. Steenbloch.

Dahl til Rosenvinge, Christiania 13 Marts 1816: Jeg maa nu ogsaa melde Dig, at Universitetet har faaet 2 Professorer i Lovkyndigheden, nemlig Assessor (Præsident i Rigsretten) Lange og en Procurator Steenbuch, jeg troer, fra Trondhiem. Om man nu vil have en 3die Professor, veed jeg ei; Thorstenson havde nok afslaaet det før, og man kunde ei bie; men naar jeg kommer ud, skal jeg tale derom med Treschow, og da skal Du snarest mueligt faae Efterretning derom til Thorstenson¹⁾ Du spørger dog vel aldrig, om jeg vil doctorere? Jeg har nok med mine Forelæsninger at gjøre, og kan næsten ikke faae Tid til, skjønt stykkeviis, at gennemstudere en eller anden philosophisk

¹⁾ I et Brev af 24 Marts beder Dahl Rosenvinge melde Thorstenson, at der ved Christiania Universitet ikke vil blive ansat nogen 3die Lærer i Lovkyndighed.

Bog ordentlig. Sandelig, jeg ønsker ei Ferien af Dovenskab. I mange Dage kunde jeg ei ret roelig arbeide; i Dag har jeg først begyndt igien for Alvor. Sibbern skrev jeg til for nogen Tid siden (den 7de).

B. Bendtsen til Dahl 14 Marts 1816: Det gjør mig, som jeg og sidste Gang skrev, ret ondt, at De ei strax antog Professor-Charakteren; thi sandt at sige anseer jeg det ikke for muligt, at De slipper fra Norge, i hvor gjerne jeg sagtens ønskede Deres eget Fædreland Dem. Ja, døde Kongen — saa var det en anden Sag, men man kjender jo Kongens Paastaaenhed i sine Meninger. At tage det jammerlige Conditionsliv i Kjøbenhavn var reent at slide sig op til Legem og Sjæl — og ved en Skole, var dog en Slags Degradation, som da rigtig nok ei var saa dyb, da De kun har antaget en Docents Navn, men dog ikke saa ret passende, naar ej Sundheds Omstændigheder med uundgaaelig Nødvendighed tvang til at forlade non habiles Colchos. Men ellers er De jo paa den rigtige Hylde i Livet, netop i det Fag ogsaa, som fremfor alle andre synes Dem anviist; dette bør da vist ej forlades af Dem uden største Aarsag, over hvilken De ellers selv vist nok vil være den kompetenteste Dommer At Deres Arbeider til Forelæsninger i Begyndelsen, især efter den Fuldkommenhed, der altid i Alting har været Deres Maal, vil optage Dem megen Tid, begriber jeg; men ellers synes jeg, at De alt for lidet har søgt Samtaler med Døderlein og Hansteen, som dog kunde oplive Dem, som var trættet af Speculationen. I den Henseende maa De glæde Dem ved snart at see Steenbloch hos Dem; thi han vil ogsaa trænge til Dem, og det kan dog næppe være andet, end at De begge meget kan interessere og forfriske hinanden. Deres middaglige Spadseretoure holder jeg meget af og opmuntrer ret til Fortsættelse deraf. Har end Deres Helbred kun været maadelig den hele Tid, saa maa dette eller intet hjælpe paa den. Jeg anbefaler derfor meget Fortsættelsen og haaber meget godt deraf, jo meer De bliver naturaliseret i dette. Clima — i Forbindelse tillige med den reelle Mentalforføielse, som Deres Forelæsnings Holdelse vist nok maa skaffe Dem, og som jo regnes til de Livet forlængende Glæder.

Steenbloch til Dahl, Frederiksborg d. 6 April 1816: Jeg takker Dig ret hjertelig, fordi Du saa ofte skriver mig til, og for den Omhyggelighed, Du viser for alt, hvad der angaaer mig. Jeg har i Dag skrevet til Treschow, omendskjønt min Afskeed endnu ikke er blevet mig skriftlig meddeelt; men da man allerede har foreslaaet Rectoren adskillige Candidater, blandt hvilke han kan vælge min Eftermand, maa jeg ansee mig som afskediget, og fratræder den 1ste Mai. Jeg vilde ønske, at jeg havde min Bestalling førend jeg tiltraade Reisen. Spørg dog Treschow, naar han ønsker at see mig i Christiania. Dersom den nye Indretning i Henseende til nye Professorers Ansættelse skulde tillægges retrogressiv Virkning, saa at man ogsaa af mig skulde fordre Magister-Examen etc., saa beder jeg Dig, at erklære paa mine Vegne, at jeg renoncerer paa den hele Stads, og at jeg paa ingen Maade under-

kaster mig deslige Formaliteter, men forbliver heller i Danmark, omendskjønt al Vei til Befordring nu er lukket for mig. — De Værelser, Du skriver om, der baade ligge nær ved Dig og ved Auditorium, maa Du ei lade gaae fra Dig. Dine vise Raad at faae med mig fra Danmark alle muelige Fornødenheder, vilde jeg gjerne følge, naar det var mig mueligt; men jeg veed endnu ikke, hvorfra jeg skal faae de fornødne Penge til Reiseomkostninger, end sige til andre Ting. Dog! maaskee lever jeg ikke engang saa længe, at jeg kommer til at trænge dertil. Da jeg sidste Gang var syg, var det et Anstød af Nervefeber; siden har jeg ikke en eneste Dag været frisk, og mit Humeur er saa umaadelig nedstemt, at jeg kunde frygte for at blive forrykket. Maaskee kan Reisen helbrede mig. — Efter hvad jeg kan see af Dine Circularbreve og hvad Bendtsen fortæller mig, har Dit arme lille Trold været slemt syg. Bendtsen siger, at Du en Dagstiid ikke engang torde tale. Jeg haaber dog, at Du er forsigtig, omendskjønt jeg heller ikke er utilbøielig til at troe, at Du gjerne kunde glemme Din Helbred og al Forsigtighed, naar en eller anden Dame bad Dig — f. Ex. — at ledsage sig hjem. Jeg kjender Dine gamle Synder: Damerne kan Du intet afslaae, ikke engang de Norske, hvor lidet Du end synes at gjøre af dem. Men alvorlig talt! vær nu ordentlig, saa at jeg kan finde Dig friskere, naar jeg kommer op, end jeg selv er. Hvad Du skriver: at Du et Qvarteers-Tiid efter at der er lagt Ild i Din Ovn om Morgenen staaer op og sætter Dig til at arbejde, er i høieste Grad urimeligt, om Du end havde stærk Helbred, var det Galskab. Vil Du lyde mit Raad, saa læs og skriv heller paa Sengen indtil der er blevet varmt i Dit Værelse. — Lyd Steenbloch i alt Dette i det mindste i 1 à 2 Maaneder. Lev vel. Paul Bendtsen. — Af de mellemklakkede Ord vil Du kunne see, at Paul er herude. Han bliver her Sommeren over, for, som han selv siger, at have desto bedre Roe til at studere, og desuden for sin Helbreds Skyld, som ellers nu synes at være ret god. Lærer ved Skolen blev han ikke; om jeg aldrig havde raadet derfra, troer jeg dog ikke, at hverken han eller hans Fader skøttede derom. Adskillige af de Grunde, som Du anfører for den Ting, ere meget gyldige; men imidlertid har jeg dog ogsaa tilstrækkelige Modgrunde, men som det vilde være for vidtløftigt her at tale om. — Jeg havde endnu mangfoldige Ting at skrive om; men Klokken er allerede saa mange, at jeg maa ile for at faae Brevet afsted; thi Du veed, at Postmæsteren og jeg just ikke ere de bedste Venner, og at han derfor er saare stræng med mig. — Prof. Bendtsen beder mig at hilse Dig. Han er frisk og vil, naar Examen er forbi, takke Dig for Dit sidste Brev. Det vilde ret være mig inderlig kjært, om han kunde komme til Norge. Jeg troer, at han vilde finde sig bedre med den Forflyttelse, end med at komme til Kjøbenhavns Skole. — Nu farvel! see til at være frisk og munter, skriv mig snart til, og tænk ofte paa mig. Du kan snart igjen vente Brev fra mig, omendskjønt jeg undser mig ved at skrive saa ofte, da Du altid maa betale Postpengene, der sikkert ere betydelige.

Din

C. Steenbloch.

*Frederik Holst*¹⁾ til *Dahl*, Paaskeaften 1816: »Gode Dahl! . . . At jeg lykkelig er nedkommen til Kbhvn. igjen og hvorledes jeg kom ned, at jeg er flyttet ind paa Frederiks Hospital, at jeg her allerede har begyndt at gjøre Tjeneste: om alt dette har ventelig Skjelderup underrettet Dig for meget længe siden. Jeg vil derfor ikke gjentage samme her, men heller gaae over til noget andet, der maaskee kan interessere Dig mere. — Jødefeiden synes paany at begynde, i det Mosis og Jesu Oversætter paa Brummers Forlag har ladet udkomme en Oversættelse af den Tyske Originalcomødie: »Unser Verkehr«. I denne Farce ere de handlende Personer, paa et Par nær, Jøder; og Thaarup har ei blot ageret Oversætter, men og for en Deel localiseret Stykket; thi flere af Charaktererne ere saaledes skildrede, at man deri tydelig gjenkjender Kbhvnske Jøder og Jøinder. Oversætteren ytrer i Fortalen det Ønske, at dette Skuespil maatte blive opført paa det kongelige Theater, hvilket vel neppe vil gaae i Opfyldelse. Imidlertid skal dog den Tyske Original være givet paa Berlinertheatrene for omtrent et Aar siden. Det jødiske Troessamfund havde vel afsendt en Stafet til den dengang fraværende Preussiske Konge med Anmodning om, at det ei maatte skee; men inden Stafetten kom tilbage med Tilstaaelsen af deres Ønske, var Stykket allerede givet. En vis Petersen har leveret os et Sidestykke hertil under Navn af »De christne Jøder«, der dog langt fra ikke kan maale sig med hiint i Vittighed. — Jeg maa nu ogsaa fortælle Dig en anden Tildragelse, der i denne Tid sysselsætter det snakkelystne Publicum meget. N. T. Bruun har nylig skrevet et Original-Syngestykke, betitlet »De 3 Galninger«. Den anden Gang, dette gaves paa det kongelige Theater, var det bestemt blevet udpebet, saafremt ikke H. M. selv havde været den første, der klappede. Af Agtelse for den høie Bifaldsgiver taug man da den Aften; men da det den 3die Gang gaves til Fordeel for Musikkomponisten, Concertmester Schall, gik Udpibningen virkelig for sig. Imidlertid bleve ved denne Leilighed Flere arresterede, iblandt hvilke ogsaa 3 Studenter befandt sig. Men denne Spads tør maaskee ei bekomme Politiet eller rettere Politieassisten Wassenberg saa meget vel; thi Studenterne have, efter at være frifundne af Justitsministeren, indgivet til Consistorium en Klage over ulovlig Molest. Consistorium har antaget sig deres Sag og Høiesterets-Advocat Klingberg er deres Sagfører. For et Par Dage siden blev »De 3 Galninger« og Bruuns i f. A. udpebne »Betlerpige«, 1 Expl. af hver, formelig og med megen Ceremonie brændt i Regentsgaarden. Regentianerne tegne sig desuden i disse Dage til et Gilde, som det heder i Circulairen, i Anledning af de 3 Martyrers Frikjendelse. Vi vente nu snart en Cancellieplacat, der forbyder Pibning under Stykket, men tillader den efter dets Opførelse, hvilket synes billigt. — Oehlenschlæger har i disse Dage annonceret et nyt Drama, Fiskerne, som jeg endnu ikke har læst. Det koster hele 8rd! — I forrige Uge disputerede Bjørn, Overlærer ved Odense Skole, de indole origine aërolithorum; men forsvarede sig meget maadelig, Skjønnere erklære og Afhandlingen for et smagløst

¹⁾ *Frederik Holst*, Læge, Dr. medic., f. 1791, Prof. i Med. v. Christiania Univ., † 4 Juni 1872.

Produkt. Doctoranden havde en fortræffelig Respondens i Bredsdorff. — Brøndsted har faaet kongelig Understøttelse til i 2 Aar at opholde sig i Rom, for der i Forening med sine fordums Medreisende at besøge Udarbeidelsen af sit Værk om Grækenland. Cand. juris, Cancellist Schow, tiltræder snart sin Udenlandsreise og agter nok at besøge Øerne i Middelhavet. — Ogsaa Bredsdorff har faaet Løfte om Reiestilpendium og skal nok fornemmelig studere Mineralogie i Freiburg. — Her gaaer nu saa mange og forskellige politiske Rygter; men ogsaa blot Rygter. Sommeren bliver vist svanger med politiske Optrin. — Hvorledes er det med Din Helbred nu? og hvordan finder Du Dig tilfreds? Spørgsmaale, hvis Besvarelse med et »vel« i Sandhed vilde glæde Dine Venner her nede. Unge Bang lever godt, ligesaa Rosenvinges. Det er kun faa Dage siden jeg talte med dem begge. Skjønt jeg gjerne gad sluddre en Stund med Dig endnu, tillader, som Du seer, Rummet ei mere denne Gang. Kun dette endnu: hils Skjelderups, Sverdrups, Hersleb, humanissimus Respondens, Keyser, Døderleins etc. etc. etc. ret inderlig fra mig; modtag Du selv Forsikringen om min Taknæmmelighed og Hengivenhed og glæd snart Din altid forbundne Frederik Holst med en Epistel.

Seer Du Lehmann, da sig ham, at jeg venter med Længsel paa Sagerne, fornemmelig min Disturbator.

Dahl til Rosenvinge, Christiania 24 April 1816: Ja vist vaagner nu Naturens Liv; det er mig alt i mange Aar en farlig Tid. Foraarets Aande farer saa underlig hen over de Strænge, der endnu kunne tone i min Siæl; de stemme saa slet. Men nogle af dem klinge endnu som da jeg var Barn — og det skulde jeg jo ikke være. — Dog nu ingen Klage. — Mit Arbeide er for meget, og stiger indtil Midten af Juni. Jeg skrev sidst, at jeg havde 6 Timer Forelæsninger foruden de 4 Examinatorier ugentlig. Nu husker jeg bedre, at jeg har 8 Timer virkelige Forelæsninger. — Men Klokkeren slaar 10, og fra Kl. 4 om Morgenen har jeg ingen Ro, — stundum ei engang før — altsaa tilgiv mig, at jeg afbryder min lille Samtale med Dig, for at søge Hvile og Kræfter til næste Dag. Og jeg har jo ei heller noget at fortælle Dig. — Sneen begynder at svinde paa Markerne; paa de høie Fielde ligger den endnu mellem de sorte Graner. Luften har i Dag været skøn og varm; Livsfølelsen og Savn vækkes og kæmpe med hinanden. — God Nat! kiæreste Ven! Lad mig nu befatte Alt, hvad jeg ønsker Dig og Dine Elskede, i min Aftenbøn: Gud være med Eder, I kiære! Eders tro Dahl.

R. E. Bruun¹⁾ til Dahl, Halle i Saxen 19 Mai 1816: Gode Ven! Knap har Du ahnet, i det Du brækkede dette Brev, fra hvem det vel monne være og i det Du seer det, studser Du vel et Øieblik, dog jeg vil haabe Din Forundring snart gaaer over til Glæde, i det Du seer, at den af dine gamle Venner, der maaskee er længst

¹⁾ *Rasmus Emil Bruun*, f. i Kbhvn. 17 Febr. 1790, Lector i Anatomi, Notarius i det medicinske Facultet, Prosector ved Kbhvns. Univ., † 10 Septbr. 1819.

borte fra Dig, søger Dig op midt i Dit Klippeland for at tale et Par venskabelige Ord med hinanden. En Tid omtrent fiernede os begge fra det elskede Fædreneland, dog hørte jeg til min Sorg, at en heftig hidsig Feber opholdt Dig længe og tvang Dig i en høist ugunstig Tidsperiode at reise. Mere har jeg ei hørt fra Dig, hvor meget det vilde have glædet mig; dog har Du nogle Øieblikke engang tilovers, saa min kiære Dahl, glæd mig med et Par Linier, lad mig vide, hvorledes Du har det, hvad Du synes om Nordmanden og hans nærværende Stilling, hvorledes Du finder Universitetet o. s. v. Alt vil være nyt og interessant i høieste Grad for mig, især naar det kommer fra Din Haand. Dette Lands Skiæbne er mig uendelig vigtig; vi ere fysisk skildte, men ei aandelig; det formaaer ingen Keisers Magtsprog. Eet er Sproget, een Aanden, det siger endog Fremmede. Til Giengæld for denne Glæde, Du hermed vil gjøre mig, skal Du faae med Molbech mine smaae Reisebemærkninger, som jeg agter lidt efter lidt at indrykke i Arkene. Gid de maa finde Dit Bifald. — Hvad derimod disse ei indeholde, vil jeg her fortælle Dig, da jeg har det Haab, at det altid har fornøiet Dig og endnu vil fornøie Dig at høre, hvorledes en gammel Ven lever. — Vor Reise til Berlin var lige saa hurtig som lykkelig. Vi ankom der meget for tidligt og istædenfor at gaae til Søes over Stettin havde det været os langt bedre at gaae over Kiel, Hamburg og Göttingen. Vi havde da seet disse mærkelige Steder, som det nu ei er saa let at faae at see. I Berlin vare vi et Halvaar. Universitetet er ingenlunde saa udmærket som det roses for. I Medicinen er det virkelig, siden Reel døde, endog meget svagt; i Theologien er det maaskee bedst, der er Schleirmacher og Neander, samt Marheinke, for hvilken sidste man dog ei giver meget. — Der er siden Fichtes Død ingen Professor Philosophiæ. — Der vare vel 6 til 700 Studerende, men man frygtede Antallet meget vilde aftage især i det juridiske og theologiske Fag, thi Opholdet der er overordentlig dyrt. Ja mange ere af den Mening, at Universitetet burde forflyttes; den skønneste Bygning man kan tænke sig er her Musernes Sønner helliget og uforlignelig skønne naturhistoriske og anatomiske Samlinger pryde dette Slots forrige Pragtsale. Aldrig kunde jeg mætte mit Syn med at betragte denne Bygning inden og udvendig. Der levede jeg og den meste Tid og det var vel og det eneste Sted, hvor jeg i Berlin var hjemme; men fast hver Vinkel kiendte jeg der og den meste Tid tilbragte jeg der. De Berliner Professorer ere ellers meget forekommende og velvillige; til alle Museer tilstædedes mig den frieste og meest ugeneerte Adgang. — Jeg traf da her igien Brandes og Buntsen. Du veed, at den første forlod et Land, der saa kiærligen havde modtaget ham og alle hans. Han holdt her et Colloquium med det philosophiske Facultet paa Tydsk og derpaa en latinsk Forelæsning, hvorpaa han erholdt Tilladelse som Privat Docent at holde Forelæsninger og læste fra Nytaar over Philosophiens ældste Historie. Jeg veed det ei, men her i Berlin behagede han mig ei; om det deraf kom, at jeg ei kunde finde mig i, at han havde forladt mit Fædreneland, det veed jeg ei; flere Aarsager forenede sig vel. Han var meget yndet overalt og man ansaae det for en sand Gevinst, at man havde erholdt ham, især da Philosophiens

Plads næsten stod vacant. Vel var det og muligt han havde erholdt den, men nu har han forandret sin Beslutning og gaaer med sin Ven Niebuhr, der og svigtede Fædrelandet, ja ei engang undsaae sig for paa det overmodigste at fornærme samme, som Legationssecretair til Rom; det er unægtelig et høist interessant Forhold med Brandes's virkelige herlige og solide Kundskaber at leve i Rom i daglig Omgang med en Niebuhr, der her for Øieblikket holdes for den lærdeste Mand. Saaledes har her Fædrelandet tabt to Borgeres Kraft, lægge vi nu hertil Steffens, som ve ei gierne forlod Hjemmet, saa er det i Sandhed meget for et saa lille Land som Danmark at miste slige Skatte. Ei uden en vis Veemod betragter jeg her disse Tab. — Saasart Collegierne i Berlin vare til Ende, forlod vi samme for at gjøre en lille Reise før end det nye Sommersemester begyndte. Reisen giendte Sachsen og fornemmelig Dresden og det derved nærliggende saa kaldte Saxiske Sweitz. Denne Reise var mig i mange Henseender overordentlig interessant. Berlin er intet mod Dresden, omendskiøndt den er langt større og har mange flere prægtige Bygninger. Dresdens Beliggenhed overgaaer alt. Den herlige Elbe, de mange skønne Viinbierge, der overalt møder Øiet, dens herlige Spadseregange, endelig selve Elbbroen indgyde en den inderligste Kiærlighed for et Sted, der tillige binder en til sig ved sine uhyre Kunstskatte. I Sandhed siden jeg har været der, synes jeg, jeg er blevet et andet Menneske. — Jeg var et halvt Aar i Berlin og følte ei jeg havde reist, jeg var 14 Dage i Dresden og evigt er det Indtryk, som jeg da modtog. I Sandhed her burde et Universitet oprettes; her er et Bibliothek, hvormed det i Berlin ei kan vove at sammenligne sig, her er en udmærket Mineraliesamling, physisk Cabtnet, etc.; her er alt for at forædle den unge Mands Siæl. — Naar Aanden var træt af Grublen, kunde Øiet vederqvæge sig ved Synet af de kostbareste og herligste Malerier i Tusendviis, og ved en Natur, der kun er Tilløkkelse. Naar man kommer der, er det, som om man med et forsættes ei blot i et Grækenland, men endog i sammes blomstrende Periode. Mængs mageløse Gipsaftrykke, en udmærket og stor Samling af sande Antiker kan ei andet end trylle Dig hen i hine herlige Tider og Lande. Dog hvor vil jeg hen! Min Pen formaaer ei at beskrive sligt, men jeg opfordrer alle, der ei kan naae Italien selv at ile herhid og yde Natur og Kunst sin Hylding. Ei uden Veemod forlod jeg en saadan Bye og mit Hierte længes saare efter endnu engang at besøge den og fornye alle disse herlige Indtryk. Jeg satte paa denne Reise ogsaa min Fod paa Bøhmisk Land. Uforlignelig er en Seilads paa Elben fra Bøhmens Grændse til Pirna, som vi gjorde. Rolig og majestætisk vanker denne Flod mellem sine høie Klippevægge og modtager utallige Hilsener af venlige Byer, der skyldte den deres Rigdom og Held. — Fra Dresden gik jeg til Freiberg, besaae her Biergværkerne, Smelteovnene etc og her skildtes de to Venner fra hinanden. Howitz gik til Göttingen, jeg her til Halle. I Begyndelsen var jeg over denne Adskillelse ret forstemt, men her i Halle er mødt mig saa megen Kiærlighed og Godhed, at jeg virkelig her føler et Slags Hiem og som Følge deraf ogsaa føler mig meget lykkelig. Hertil kommer nu, at den

Mand, for hvis Skyld jeg gik til denne Bye, den berømte Anatom og Physiolog Mechel med den største Velvillie har modtaget mig; ligesaa den berømte og lærde Sprengel, der seer mindre lærd og Professor ud. Under begge haaber jeg derfor at mine Studeringer fortræffelig vil lykkes. Overhovedet behager Universitetet mig her langt bedre end i Berlin og i medicinsk Henseende er det visse- ligen langt bedre. Den berømte Niemeier er her, Cantzler for Universitetet og Professor; Meningen om ham er dobbelt; nogle rose ham, andre laste ham. Han er under den Westphalske Re- gering bleven Cantzler. Denne Regiering er ellers ingenlunde her i en saa forhadt Erindring og i Saxen selv har Napoleon endnu et stort Partie; i Sandhed jeg kiender flere i Danmark, der er ham fiendskere end næsten de aller ivrigste Preussere, thi disse have deels seet den virkelige Storhed, han havde, deels den Stor- hed, han vidste at skabe; thi om Paris tales i denne Tid kun veemodigen, naar man tænker hvad det i alle Henseender var under ham. — Dog det er paa Tiden at slutte dette lange og maaskee Dig lidet opbyggelige Brev. — Dog maa jeg først ret af Hiertet hilse den gode Professor Skielderup, gratulere ham fra mig til hans Ridderskab og sige, at Historien om Oberst Holst trængte lige til Berlin og uendelig fornøiede hans gamle troe Disciple; at vi der hørte hans Lov af en Holstener til vor egen Glæde og ei vare sene til at istemme den. — Dernæst Professor Sverdrup, der dog vel ei aldeles har glemt mig; det vilde uende- ligen bedrøve mig, thi jeg har altid holdt ret af ham; den gode Døderlein med hans gode Kone, Holst, der jo er Licentiat, hvortil Du og maa gratulere ham; samt de tvende af mig saa høiagtede Mænd, Hersleb og Stenersen, om de ellers endnu kan huske mig; samt min hele Familie og hvem andre, der endnu maatte være og bekymre sig om mig. Og nu farvel for denne Gang bedste Ven! Gid dette Brev maa træffe Dig sund og rask og i et lykkeligt Humeur og i en lykkelig Stilling! gid Du maa have reent expli- caveret valles frontis. Og nu modtag endnu engang Din Vens Haandtryk, besvar det snart igjen, saa at han kan see Du glæder Dig over at han er Din troe og hengivne Ven R. E. Bruun.

Indlagte Brev til min Tante beder jeg Dig at besørge hende tilstillet; tilfældigviis har jeg et lille Kobber af Universitetet i Berlin (20) og Bibliotheket (17), det lader jeg til et Minde med- følge. Min Adresse er Halle i Saxen. Ogsaa kan Du blot sende Dit Brev til Rosenvinge.

Dahl til Rosenvinge, Christiania 19 Mai 1816: Af Nyt dog følgende i en Hast: En Amtmand Lowsow i Laurvig havde ei villet aflægge Eden og kunde altsaa ei vedblive i sit Embede; — men man lod det ei blive derved, — men (da man siges at have indbildt sig, at han var en Spion) befalte ham, ufortøvet at forlade Landet. I Løverdags 8 Dage vare nu heftige Debatter herom i Storthinget. Odelstinget har stævnet Statsministeren Peder Anker og Statsraaderne (i Stockholm) Krog og Motzfeldt til at møde for sig og oplyse denne Forviisning. hvorover man klager som over et despotisk Skridt. — Ligeledes skal Statsraad Sommer- hielm møde og oplyse Ansættelsen af en Sorenskriver, hvortil han

skal have ansat sin Skriverdreng, — og ei forelagt alle indkomne Ansøgninger. — Endelig vare der Debatter, angaaende hele Statsraadet, angaaende Eden; den Eed, der er bleven forelagt, betragtes som imod Constitutionen; mange Embedsmænd, f. Ex. Geistligheden i hele Trondhiems Stift, har vægret sig ved den forelagte Formel, som Statsraadet havde antaget. Al skriftlig indleveret Eed skal tilbagekaldes, og en ny aflægges efter Constitutionen. Men jeg veed ei hele Sammenhængen. Vi faae det da *trykt*, thi dette blev udtrykkelig besluttet. — Saameget om det offentlige. Om mig kan jeg kun sige, at min Helbred aftager mere og mere. I Dag frygtede jeg for Feber. Gud veed om det bliver til en Nervefeber eller Svindsot; jeg er bleven magrere, svagere, mit Bryst er slet, — og mit Arbeide voxer. Den 12te Jun. skal Examen philosoph. begynde; og jeg er langt fra at være færdig med mine Ting. Alt dette bidrager til at ruinere mig. — Nu maa jeg slutte

Din tro — syge Dahl.

C. Steenbloch til Dahl, Frederiksborg 26 Mai 1816. Kjæreste Ven! I Onsdags, d. 22de, modtog jeg paa eengang begge Dine, i mere end een Henseende, kjærkomne Breve, af 11te og 16de Mai. Jeg havde just skrevet et grumme langt Brev, som jeg næste Dag vilde have sendt Dig, hvilket begyndte saaledes: »At Du er vreed paa mig for min Forsømmelse med at skrive Dig til, derom er da ingen Tvivl, — i det mindste har Du den gyldigste Grund dertil. Jeg vil derfor ikke forsøge paa, at undskylde mig, omendskjønt jeg vel til mit Forsvar kunde anføre, at jeg har været i Khvn. og der haft tusende ærgerlige Ting at sysselsætte mig med; at jeg derfor har været i yderst slet Humeur og befundet mig meget ilde baade paa Sjel og Krop. Jeg vil uden Præludium takke Dig for Dine vennehulde Breve; for den Umage, Du har haft med at forskaffe mig Logie; for den tilsendte Grundtegning over den Deel af Christiania, hvori jeg kommer til at boe; og endelig for al den Omhue, Du ellers har haft for mig. — Jeg længes efter, mundtlig at kunne sige Dig, hvormeget jeg holder af min lille Pusling Peter; men &c. &c.« Det Øvrige af Brevet er fuldt af lutter Jeremiader, thi jeg skrev det i et ganske forstemt Lune. Blandt andet stod der: »Jeg var i 10 Dage i Khvn. og løb fra Herodes til Pilatus for at skaffe Penge tilveie; men forgjæves: omsider lovede en Jøde, at laane mig 1000 Rbdlr. R: B: mod Caution og 30 p: c., hvorpaa jeg naturligviis ikke kunde indlade mig, da jeg ingen Caution havde eller vilde have; jeg maatte altsaa reise hjem med uforrettet Sag.« — Ved Dit Venskab for mig sættes jeg nu istand til, i det mindste at kunne komme bort fra Danmark. Det havde aldrig været mig mueligt, selv at ansøge om Forskud, om jeg end var kommen i den aller største Knibe; og derfor er jeg Din Omhue for mig dobbelt Tak skyldig. Det gjør mig kun ondt, at jeg ikke veed, hvorledes jeg skal vise mig erkjendtlig. — Med sidste Post skrev jeg Treschow til, og sendte ham min Afskeed, der var dateret d. 6te April, og af Kongen underskrevet den 30te Marts; men jeg glemte at sige Treschow, at jeg først fratraadte mit Embede den 1ste Mai, fra hvilken Dag jeg da først kunde med nogen Grund forde Gage fra Universitetet deroppe. — Endnu

har jeg ikke kunnet bestemme min Afreise af Mangel paa Penge; naar jeg faaer Anvisningen fra Dig, vil jeg først kunne tænke derpaa for Alvor; nogle af mine Bøger har jeg indpakket, men det er ogsaa alt, hvad jeg har gjort. For 8te Dage siden gav man en Concert i Anledning af min Bortgang: den bedrøvede mig mere end den glædede mig. Jeg saae der adskillige af Dine Venner og Veninder, der erkyndigede sig om Dig. Jeg skal ikke glemme at forsyne mig med saa mange Breve til Dig, som mueligt; item skal jeg i disse Dage flittig tage Prospecter op; før har jeg ikke kunnet gjøre det, da Skoven først i disse Dage begynder at faae Blade. Jeg har allerede kjøbt Farver for at tage med; men det er et Spørgsmaal, om jeg faaer Tiid til at male? — Siig mig dog: til hvem skal jeg adressere mit Tøi, som jeg sender op tilskibs, og som maaskee kunde komme til Christiania før end jeg selv, hvis jeg reiser tillands? — Nu farvel, kjære Ven! Gid at jeg maa finde Dig vel tam animo qvam corpusculo, naar jeg seer Dig i Christiania. I Dine sidste Breve siger Du blot, at Du ikke er vel; jeg vil derfor haabe, at det kun er Dit sædvanlige Ildebefindende, Du klager over, og at Dit Bryst igjen er i god Stand. Mit Helbred er, som det den hele Vinter har været, kun maadeligt. — Hils Sverdrup fra mig, og tak ham paa det Forbindtligste for det Venskab han viste mig ved at ville have hjulpet paa mine Finanser.

Evig Din Ven C: Steenbloch.

P: S: I dette Øjeblik fik jeg Dit Brev af 19de Mai med Underretning om Vexelen. I Morgen eller Overmorgen reiser jeg ind til Khvn. for at modtage Pengene, men bliver der kun et Par Dage. Endnu kan jeg ikke bestemme, naar jeg skal tiltræde Reisen til Norge, da det beroer paa min Skoemager, Skræder &c. — Tak for alt Dit Venskab for mig. Gid at dette Brev maa finde Dig frisk og vel i alle Maader. — Alle Bendtsens hilse. — Den gamle Grev Knuth ligger meget syg i Laaland. Hele Familien er derover, og jeg kommer vel ogsaa til at reise derhen paa nogle Dage, hvilket vil forsinke min Norske Reise.

Kynde¹⁾ til Dahl, Frederiksborg 30 Maj 1816: Deres venskabelige Deeltagelse i min og min Kones Lykke, glæder os begge inderlig, og ieg har temmelig Vished om, at det ikke er Dem ukiært at høre af mig at De meget ofte er Gienstanden for vore Samtaler. Min Kone spiller, og ieg hører ofte og gierne Deres Variationer, og derved erindres De paa den hierteligste Maade.

Det er virkelig, at vores Familie den 18 Januar er blevet forøget med en lille Datter, ieg skammer mig næsten ved at fortælle Dem det nu saa seent efterat De paa en saa behagelig Maade har opfordret mig til at give Dem Underretning derom. — Da ieg sidst i Martii modtog Deres Brev havde ieg endnu ikke faaet Deres første circulerende Breve, som ieg erfarede ogsaa at være bestemte for mig, dem ventede ieg længe paa til ind i April Maaned, da ieg fik det første, som indeholdt Deres Reyse fra Khvn til Christiania,

¹⁾ *Otto Christian Kynde*, f. 1766, Amtsforvalter i Frederiksborg Distrikt, † 28. Oktob. 1839.

og det andet flk ieg mod Slutningen af April eller først i May — det 3die har ieg til Dato endnu ikke faaet og, faaer det formodentlig aldrig, da ieg i Overmorgen skal reyse til Jylland i Forretninger, og kommer neppe tilbage inden Octbr. Maaned, hvilket gjør mig meget ondt; thi ieg forsikkrer Dem at disse Breve interesserede mig over al Maade, ieg har for omtrent 15 Aar siden gjort den samme Tuur som De gjorde, og i samme Stemning, ieg kiender alt igien, og kunne følge Dem hele Veyen, og see ind i Deres inderste, det er behageligere efter 15 Aar at erindre saadan Reyse, end at gjøre den; ieg har ved Deres nøyagtige og interessante Beretninger og Bemærkninger om alting faaet en bestemt Idee om Deres heele Liv, og meget uden om Dem, som fornøyer mig særdeles meget. — Imidlertid har min Venten efter at faae disse Breve, som ieg gierne ville læse, inden ieg skrev, for endeel været Aarsag i min Udsættelse; skiønt, som ieg tilstaaer, ikke nogen undskyldelig Aarsag. — Det glædede mig meget af Deres Breve at erfare, at De qva Dansk ikke havde Aarsag til Misfornøyelse i Norge, det er hvad ieg aldtid har troet, at De vil i saa Henseende ikke møde Ubehageligheder, hvor De kommer, det beroer for det meeste paa een selv, hvordan man vil behandles, eller rettere sagt bliver behandlet. — Naar Nordmanden gjør sig saa meget til af sine Field og Klipper, saa kan man sige hvad Professor Bruun nyelig har saa pudserlig sagt i et lille Digt Danmark kaldet:

Vist er Dit heele Land et Field
 Og vort er, som Du siger, kun en Slette;
 Om hiint er et saa overvættets Held
 Og derimod saa stor en Vanziir dette!
 Det staae derhen. — Den Sandhed er jo reen,
 Selv Dovre er dog kun en Kampesteen.

Aldrig har ieg havt mindre Tid til at skrive end just i Dag; da ieg i Overmorgen skal reyse tidlig, har ieg meget travelt med at ordne alt; ieg sander, hvad ieg i Gaar hørte Provst I: siige paa Prækestolen: Hvad Du vil gjøre, gjør det strax, og da ieg haaber at det ikke er sidste Gang vi høre fra hinanden saa vil ieg tage Reglen ad Notam. — Om Frederichsborg vil ieg intet mælde, da De faaer aldtid sikkre og bedre af Steenblok, som nu snart, efter hvad ieg hører, kommer til Dem. Hils ham, naar han kommer; thi ieg seer ham neppe. Om mig og mine vil ieg blot foye til, at vi alle befinde os vel, og at det inderlig glæder min Kone og mig, om vi stedse maae være i venskabelig Erindring og viide Deres fuldkomne Helbred og varige Held og Lykke.

Deres gandske hengivne Kynde.

Hils Hansteen og tak ham fordi han erindrer en gammel ærlig Ven.

Steenbloch til Dahl, Frederiksborg 2 Juni 1816: Kjære Ven! Jeg skriver i en Hast nogle Linier for at mælde Dig, at Din Anviisning er rigtig kommen til sit Sted. Ryeberg har accepteret den, hvilket er saa godt, som om jeg havde Pengene i min Lomme, endskjønt de først paa Tirsdag blive mig udbetalte. Jeg var selv i Byen for at bringe Tingen i Rigtighed. Rosenvinge bad at hilse Dig. Naar jeg kommer op, skal jeg bringe Dig Brev baade fra

ham og fra adskillige andre af Dine Venner. Dagen til min Afreise er endnu ikke bestemt; Du kan altsaa endnu vente et Brev fra mig, førend jeg forlader Danmark. Jeg vilde ønske, at jeg allerede var paa Veien. Dersom mine Financer vil tillade det, reiser jeg tillands i Din Equipage; men jeg frygter for, at de ikke vil være tilstrækkelige. Hernede har jeg endnu ikke kunnet faae Penge tillaans. Du seer altsaa selv, hvilken betydelig Tjeneste Du gjorde mig ved at forskaffe mig de 900 Rdlr. Imidlertid har jeg dog nu noget Haab, og dette Haab er en af de Grunde, der hindre mig i strax at bestemme min Reise. See nu til at være frisk og munter, naar jeg kommer op til Dig, ellers vil mit Lune blive alt for slemt, det er allerede galt nok. — Far nu vel, kjære Peter! Et Par gode Venner skal endnu skrive et Par Linier paa dette Papiir.

Din Steenbloch.

Stenblochs Værelse i Frborg. d. 2 Junii 1816. Her er jeg, kjære Dahl! Ligeoverfor mig i Lunds Vindue sidder Marthe og min Rikke i det ene Vindue, og Annastine og Ingermine i det andet. Ved Siden af mig staaer Stenblock og skjænker Thee. Bag ved mig have Poul Bendtsen, Jørgen Ditto og Würtzen etableret et Styrvoltspil. Rundt om mig er Flytnings Confusion. — Hvorledes lever Du, kjære Ven! Jeg har modtaget Dit hurtige men inderlig venskabelige Brev[?]. Om Din Deeltagelse behøver jeg ingen anden Forsikkring end den Present i det lille Brev, jeg sendte Dig. Dit Brev lader mig vide, at Dit Tøy er lykkeligt kommet op; jeg længes efter at vide, hvorledes Du er fornøyet med Komoderne. Jeg har af Rosenvinge modtaget 300 Rb N. N. V til Dine Udgifter o. s. v. De staae meget slet, i 42 a 43 pC. Du skal med det første faae en Nota over Dit hele Pengevæsen, forsaavidt at samme er mig bekjendt. Din Regning til Deichmann vil disse 300rd vel være istand til at klarere, naar de blive omsatte. Mine Sødskende og min Kjæreste leve vel. Skovlyst smiler sødt i disse Vaardage; men det bedste Smil er borte. — Lev vel! kjære Dahl, skriv mig snart til! Lev vel.

Din Peter S[alicath].

P. S. I sidste Klasse vandt Du intet i Kl. Lotteriet.

Kjære Ven! Du kan vel begribe, at jeg ikke nu med Hierter Dame, Hierter 2 og Kløver 4 i den ene Haand, og Pennen i den anden, kan skrive Dig noget ordentligt til, men for at faae Leilighed til at sætte mit Navn her paa Papiret, maa jeg dog skrive et Par Linier; imidlertid skal det ikke vare længe, inden Du faaer et mere sammenhængende Brev. Lev vel.

1816.

Din hengivne P. Bendtsen.

Ole Bang til Dahl, 7 Juni (1816).

Paa hurtige Fødder, med lynsnare Skridt,
Som Skieløber-Gutten ad Fieldet,
Saa flyver min Pen ad det Clud-skabte Hvidt
Og dyppes i Riim-smedde-Vældet.
Til Moerskab for Dig, min høistærede Ven,
Jeg aabned min givtigste Aare
Og sender en Prøve af mit Arbeid som Svend
Hvis Skionhed Dig vist vil bedaare.

Den Tittel Du gav mig, kort før Du tog bort
 Som Laugsbroder end jeg mon bære —
 Det Navn var saa passende digtrisk og kort
 Og gjør just Din Dømmekraft Ære.
 Du husker vel Pêr! at jeg heed Ole Vaas!
 Som saadan jeg allenstund lever
 Er stedse den samme fra Hoved til M—
 Er hjemme hos Staadre og Grever.
 Gier Verden et Ørfign, naar den gier mig Dask,
 Vil altid med Hovedet fremmest
 Man mig kunde kalde med Ret Ole Rask,
 Hvis ei at det andet var slemmest.
 Men det er nu eengang i Verden en Skik:
 Man sort nok ei Næsten kan male,
 Og faaer han først, selv kun paa Navnet, en Klik
 Strax hele hans Rye monne dale.
 Fiat applicatio! — dersom jeg kan,
 Jeg holder helst op med at vaase
 Thi ellers jeg troer vist, min Dahl var istand
 At bruge sin Snustobaksdaase.
 Thi hviil Dig min Pen paa den Skarntyde-Krands,
 Du monne med Ære fortiene,
 Og sving Dig nu om i alvorlige Dands
 Men stop! mens Du er paa det reene!

Dahl til Rosenvinge, Christiania 10 Juni 1816: Jeg har levet et tungt Liv i Vinter; — med den slette Helbred — ei en eneste Dag fuldkommen frisk — maa jeg undre mig over den Seighed, hvormed min Livstraad hidtil har været spundet, saa meget mere, som jeg ei engang har havt den Glæde at kunne arbeide uden Hindringer af Legemet, — og nogenledes tilfredsstille de virkelig simple Fordringer til mig selv. Det har ogsaa derfor undret mig, at mine Tilhørere vedbleve deres Flid i at besøge mine Forelæsninger; disse, over Logik og Indl. til Philos., endte jeg i Løverdags; endnu har jeg tilbage at læse ind i Ferien for Præliminaristerne, et Arbeide, der har kiedet mig, er uden Nytte og uden al Værd. 3 af dem, som Hersleb havde maattet rejcere for Logiken, har jeg examineret for en Maanedes Tid siden, og havt en Forsmag paa hvad Kiedsommelighed jeg vil faae med at examinere 20 slige i de første Dage af August; de skriftlige Udarbejdelser, jeg af og til har ladet dem gjøre, ømmer jeg mig ogsaa ved at læse igiennem og rette. I Vinter skal jeg læse Logik og almindelig Encyklopædie; til den første har Bibliotheket ei Hjælpemidler for mig; der behøves de da ogsaa *mindre*, og lidt Bøger dertil har jeg selv; til Encyklopædien har jeg kun et Ms. af Treschow — Buhle, og Eschenburg, og Begynderen kunde vel behøve flere Kilder, dersom han skal sammenligne og vælge, — og ei blot pumpe af en eller anden I Ferien vilde jeg have gjort en stor Reise; deraf bliver vist intet. Men til Laurvigen maa jeg, for dog at see de kiære Bøgetræer igien

Dahl til Rosenvinge, Christiania 17 Juni 1816: Jeg har da siden havt Examen phil. med 25 Studenter. Udfaldet var blandet; for theor. Philos. kun een Udmærkelse; for practisk 4. Resten ringere Charakterer, hvoraf adskillige Non cont. i begge Rubriker, — ja En maatte jeg give et dobbelt Nul. Efter Examens hidtil værende Indretning kunne de enkelte Dele tages om igien,

og det ville da nogle af de Forulykkede gjøre til næste Examen i Midten af December, hvor jeg altsaa igien skal trækkes med dem. I Løverdags anvendte jeg 4 Timer paa at examinere 7. Et kied-sommeligt Arbeide, som kun ved En eller Anden fik lidt Liv. Forresten troer jeg at have examineret mildt, temmelig jævnt, — og dømt retfærdigt. — Nogle Studenter have været hos mig siden og lovet Bedring o. s. v. — I Gaar var altsaa den første Dag siden jeg kom herop, at jeg ganske kunde overlade mig til Følelsen af min Frihed. Jeg gik ogsaa og drev omkring i et stærkt Regnveir med Paraplyen over Hovedet ude paa en Bakke, ved det deilige Frogner, hvor man har Alt, hvad der kan tænkes forenet i en dansk-norsk Egn, af Skønhed. Og saa er det et Sted, som næsten ingen af Byens Indvaanere kiender, eller besøger, saa at jeg kan have det for mig selv, naar jeg tilbringer en Time der. Løvtræer og Graner, blandede mellem hinanden; Udsigt over Fiorden og Øerne i flere Miles Længde til blaa Fielde i Baggrunden, med landlige Partier i Forgrunden; og til høire en dyb Dal, hvor en Elv, der risler hen mellem Stene, danner et Vandfald, som man hører men ei seer, fordi Elvens Leie er bevoxet paa begge Sider med Løvtræer; — Marker fulde af Blomster og Rug, der allerede staaer i Vippen, og den stærkeste Grønhed af det høie Græs, — Alt dette tilsammen, og blandet paa den underligste Maade, udgøre et virkeligt Paradiis, der dog kan fortrylle et Par Maaneder om Aaret. Der ønskede jeg at kunne bringe Eder hen, og tilbringe nogle Timer. Men naar man forlader det, ønsker man sig i Danmark. Noget derfra har Skielderup leiet sig et Værelse hos en Bonde, hvor han med Familie tager ud alt imellem og tilbringer Eftermiddag og Aften. Jeg har besøgt ham der Nu længes jeg da efter at flyve længere ud af Reden, — formodentlig først til Ringerige, — saa til Sarpen. Thi til Tellemarken hvor Naturen egentlig gaar i det Colossale, kommer jeg ei, da jeg ei kan reise alene, og Steenbloch bliver borte længer end jeg ventede. Det er mig ellers saa underligt at see En efter Anden at reise til Danmark. — I Forgaars gik Stenersen til Søes. I Morgen Keyser og Esmark; — siden vil flere. Og Keyser gaar til Lands og er i Danmark efter 5 Dage. — Nu skulde jeg leve saaledes hen i 14 Frihedsdage; først i Juli maa jeg fortsætte mine Forelæsninger for Præliminaristerne, og arbeide paa mine Forelæsninger til Vinteren. 1ste August fgg. skal jeg examinere nogle og tyve Præliminarister, og begynde mine Forelæsninger.

B. Bendtsen til Dahl, Frederiksborg 30 Juni 1816: Nu har vi Steenbloch her, efter 14 Dages Ophold i Kiøbenhavn, for at sige os Farvel. Et Par Ord maa jeg dog ved den Leilighed skrive, og ønsker især, at Deres Helbred maa være efter Ønske til at kunne nyde en, som jeg haaber, ikke uinteressant Reises Nyheder. — Deres sidste Brev til mig er af 11. Mai. Jeg har skrevet en Gang siden, og ladet Dem vide Directionens endelige Foretagende mig angaaende, samt at Poul er nu Lærer her i Dansk og Historie et Geographie, undtagen Dansk i 4de Classe. Det har hidindtil gaaet ham ret godt. Sagen er da interimistisk til Michelsdag; dog er han slet ikke af Directionen constitueret, som ret undrer mig . . .

Professor Nissen ligger i Strid med sine Medlærere. 11 af dem have indgivet en Besværing over ham til Directionen, som er derover i megen Forlegenhed. Rigtig veed jeg ej, hvori det bestaaer; men maaskee han i Grunden har Ret, og blot har feilet i Maaden. Det skal være kommet af nogles Brevmodtagelse og Brevskriven til Svar i Timerne, samt andet Selskabs Modtagelse i Timerne ved Udgaalen af Classen, hvorved da nok Disciplene ej have været saa rolige. Nissen har da uden videre befalet Custos at afvise enhver, der kom med Brev, eller vilde tale med nogen Lærer; ogsaa ved Custos ladet sige en Lærer nogle haarde Ord, saavidt jeg veed i Disciplers Paahør, fordi han var gaet af Classen, hvor han til den Tid efter Skolelovene burde være. De skal have kaldt dette Inhumanitet, og anført hans tvivlsomme humanitatem desiderandam etc. Nogle sige, at han søger det nu ledig blevne store Kald Ballerup strax ved Khavn. Andre, at han ej vil have det, for just at vise, at han ej vil lade sig drive fra Skolen, og at Pastor Holm til Holmens Kirke skulde have det. Byfogden har villet, at jeg skulde søge det; men Gad siger, at Tienden i Forveyen, som er confirmeret af Kongen, er høist ufordeelig, foruden nu andre Afgifter; desuden var det vel utaknemmeligt mod Directionen Jeg sender Dem efter Forlangende nogle [Expl.] af Kroningsdigtet og de fato. Jeg har i disse Dage flygtig læst Schelling über die Gottheilen von Samothrace — ganske mod Sainte Croix og Münster Gid nu dette maa finde Dem ved forønsket god Helbred! Vi hilse Dem alle kierligst.

Ærbødigst hengivnest

B. Bendtsen.

Ole Bang til Dahl, Kjøbenhavn Juni 1816:

Der var i Grækenland et Folkelag,
Som jeg blandt flere dog særdeles ærer,
Thi ej i nogen Skik fandt jeg Behag,
Saameget som i den, af det man lærer.
Du kiender mig og kiender strax den Skik,
Og Folkelaget veed Du paa en Prik.

Det svarte kort — og jeg gjør endnu meer,
Til al min Gierning jeg mon hurtig være,
Betragt min Vandel — og Du moxen seer,
At derpaa jeg kan bande ved min Ære,
I Fior min Kone kom i Barselseng,
Og Aaret efter faaer hun sig en Dreng.

Du husker vel min lille Pindsetøs
Den søde Stella, nys et Aar hun fyldte,
Nu har vi ogsaa en St. Hansdags Knøs,
Som fast en Uge alt sit Svøb forgyldte;
Den nittende om Aftnen Klokken ti
Sin Seng med Glut ved Bryst Louisa lagdes i.

Knap otte Dage — og hun sidder alt
Med Strikkestrømpen her ved Vindueskarmen!
O! gid Du nu her ind ad Døren faldt
Og saae Louisa med sin Dreng i Armen,
Og Stella nejende saa stadselig
Og Oluf — midt iblandt dem — lykkelig!

Dit varme Haandtryk og Dit glade Smil!
Vi see det, føle det, Du kiære Fætter,

Meer end den ziirligste Lykønskings Stiil,
 Som Du i næste Brev pligtskyldigst sætter,
 Vi kiønde Dig, selv i det Inderste.
 Du er — en evig øm Deeltagelse.

1ste Juli 1816: Her bortkastede Apoll sin Lire for at gribe Tangen — o: jeg blev kaldt ud og kunde ikke fortsætte disse Rimerier, som skrevne i Torsdags skulde været sendt Dig med Posten, imidlertid kom Stenblock og da han er vist sikkrere, giver jeg mig den Friehed at tilstille Dig Slutningen i den løseste Stiil — da jeg tænker Du heller seer denne end bar hvidt Papir. Først Tak for de smaa Fiske, de ere alle besørgede til deres Eiermænd — Louisa er især glad over dem og i dem. Hun har lagt paa Stiftelsen og kom igien herved i Gaar Aftes — Alt ved hendes Fødsel, Barselseng o. s. v. kunde ikke gaae lykkeligere — Drengen er lille, men rask. Stella bliver hver Dag sødere — hun gik allene en Maaned før hun fyldte Aar og havde alt dengang 12 Tænder, hun spiller paa Tambourin ordentlig taktmæssig, nejer ærbødig for enhver som møder hende, sover hele Natten og løber paa Gulvet hele Dagen — er det mildeste og — smukkeste Barn man kan ønske sig | : Apropos seer Du Mauritz Hansen da hils ham fra os alle og fortæl ham mit sidste Mesterstykke :| — I Gaar blev Drengen alt døbt, ganske stille og uden andre Faddere end Louisas Moder, Frøken Rafn — min Fader og — jeg var ogsaa med. Han hedder Frederich Ludvig. — Hvad min øvrige huslige Forfatning angaaer da staaer den paa gammel Fod: »bald reich, bald arm« — men ikke som Ordsproget tillægger: »bald gar nichts« thi har jeg ikke andet saa har jeg mit gode Humeur — som kun sielden forlader mig — jeg vil ikke sige aldrig, thi der gives enkelte Minutter, som see mig mindre end glad — men Himlen være lovet de ere saa faae at jeg næsten kan tælle dem. — — Gaaer det saaledes eller omvendt med Dig? kiære Dahl! Philosophiæ Lector! Du bør altid være tilfreds og — gifte Dig, Din Sundhed vilde tiltage daglig derved, jeg har nylig læst i en Bog om dette Remedium melancholiæ, det fordriver den sorte Galde eller forandrer den til grøn, hvilken alle Pathologerne paastaa ikke at virke saa skadelig paa hele Organismen — Skriv mig alvorlig talt noget om Dit Legems Tilstand, maaskee jeg kunde finde et Middel til dets Helbredelse. — — Jeg udbeder mig at Du vil besørge indesluttede Brev til en vis Hagerup, som er gift med Steffens Søster og er i Christiansands Stift et Sted, jeg veed ej hvor, men jeg troer i Flekkefiord, Christiansand selv eller hvor Du nok faaer ham opspurgt, han er Byfoged eller Sorenskriver eller saadant noget — Jeg beder Dig skrive Adressen paa Brevet og sende det snarest muligt. — Det er fra hans Svoger Capt. Steffens som Du har seet hos mig og som ogsaa er bekjendt i Christiania — han er bleven gift med en Frøken Wasmer som er opdragen i Huset hos Prinds Frederich, og har ogsaa været i Christiania — Brevet indeholder Begiering om en Døbeattest. — — Byen her er fuld af sørgelige Tildragelser især Selvmord — Andet nyt kan jeg ej fortælle — men slutter disse Linier med mange Hilsener fra os alle, fra Thal, Thune som jeg mødte i Gaar, fra Kone, Børn, Svigerinde og mig selv, hvis Navn er

Oluf Bang.

C. Steenbloch til Dahl, Kjøbenhavn d. 2 Juli 1816: Kjære Ven! Jeg staaer i dette Øjeblik færdig til at kjøre til Frederiksborg for at sige Bendtsens og mine øvrige Venner Farvel, og for at afhente Breve til Dig, om jeg ellers faaer noget; her fra Byen har jeg endnu ingen. Paa Mandag kommer jeg tilbage, og paa Tirsdag eller Onsdag sætter jeg Seil til for at ile i Dine Arme, hvis Du ellers er i Christiania, naar jeg kommer, og ikke paa Hafslund — som Gud forbyde! -- eller et andet Steds 10 à 12 Mile borte, hvorfra Dine smaae Arme ville være alt for korte til at omfavne mig. At age i Din Kariol, tillade mine Finantser mig ikke, da jeg ei har kunnet faae 1 β Rbp. N: V: tillaans i Kjøbenhavn, omendskjønt jeg tilbød, at ville sætte mit ærlige Ansigt i Pandt, hvilket dog er mere, end mangen Kjøbenhavner kunde gjøre. — Saa meget skrev jeg i Løverdags, men det var mig umueligt at fuldende Brevet, da min Bonde-Kudsk ikke vilde have et Øjeblikks Taalmodighed. Nu er jeg kommen tilbage fra Frederiksborg med Lommerne fulde af Breve og Hukommelsen fuld af Hilsener til Dig. Min Skipper har allerede to Gange i Dag opfordret mig til at bringe mit Tøi ombord; jeg har altsaa ikke Tiid til at skrive et eneste Ord mere. I Morgen gaar jeg ombord, og om nogle Dage skal jeg selv sige Dig, hvor meget jeg holder af Dig. Din C. Steenbloch.

Peter Salicath til Dahl, Kjøbenhavn 8 Juli 1816: Kjæreste Dahl! Denne Aften skal være Din og ihvor gjerne jeg allerede for længe siden havde fulgt en velvillig Drift og bragt Dig nogle Ord og Tanker fra mig, have dog Reiser, Forretninger og flere Ting, som kjæder Dig at høre, hindret mig deri. Du maa derfor ikke regne det til nogen Dovenskab, eller Lunkenhed i at besvare Dine kjære velkomne Breve, (det gjør Dahl ikke og — hvorledes kan jeg ogsaa komme med slig en mistænkelig Ytring) men det gaaer med mig som med Dig; et skal gjøres og det andet ikke forsømmes. Min Kjæreste, kan jeg regne, tager mig daglig i det mindste 2 Timer bort; Wivets Forretninger, egne Affairer, Skovlyst Væsenet, Sommer Rekreation, Manuduction, Correspondence, Snak med mange og Tale med faa o. s. v. dele den øvrige Tid mellem sig, saa at jeg mangen en Aften er saa udisponeret til Alt (og saadanne Øjeblikke vælger jeg aldrig til en kjær Correspondence) at jeg med min Kridtpibe i Munden falder i min mørke Stue i Søvn paa min Sopha, og vaagner — naar? — ved Solens Opgang Dagen efter, og skynder mig derpaa heel forundret og undseelig ved høj lys Dag i min Seng. Men det var ikke slige Originaliteter, jeg skulde skrive om. — Det glæder mig — nej det glæder mig ikke — jo det [er] mig behageligt at spore i Dine Breve en større Tilfredshed i det klipperige Land, end jeg fandt i Dine Vinterbreve; jeg tænker fordi Din bedre Helbred, den smukke og ny norske imponerende Natur, Din aandsfødende Virksomhed gjør Dig Savnet af Danmark mindre føleligt; men var det ikke, fordi jeg maa ønske Dig enhver af Dine Timer i Dit Liv lykkeligere end den forrige, saa seer Du nok, at Dine egennyttige danske Venner i og for sig ikke kunne glæde sig over Din større Tilfredshed, jo mindre den understøtter deres Haab snart at see Dig tilbage i deres Kreds. — Jeg frygter halvt for, at disse Linier ikke træffe Dig i

Christiania, men paa Din Udflugt blandt Biergene, under hvilken jeg kan see Dig, naar Du ret er kommen høit til Veirs, at stirre ud mod Danmarks Strand og sende det og dets Venner af Dig en dansk Hilsen fra Norge. Ikke sandt? Jo jeg har gode Øine. — Nu imidlertid siger Haabet og Ønsket og til Nød Dit sidste Brev mig, at Du befinder Dig vel, og jeg vil nu gaae omkring blandt Dine Venner og Veninder her, og sige Dig hvorledes vi leve. — Egenkjerligheden vil rangere dem anderledes end maaskee Dit Hoved; men det hjælper ikke, jeg har en uindskrænket Enevoldsmagt og arvelig Souverainetet over min — Pen. Min Rikke, min brunøjede og lysthertede Pige, den eneste Sjæl, som Kjøbenhavn indslutter, for hvem jeg ret meget interesserer mig foruden mig selv, — lever godt og sender Dig en forbindtlig Hilsen. Du seer altsaa at jeg ikke er allene i Kjøbenhavn, men Du seer tillige, at jeg er berøvet al mandlig og venskabelig Omgivelse — saaledes tager Fa— Sommeren ved alle Brødre, Venner o. s. v. Rikke er ikke den samme, som hun har været — hvorledes? — nej — hun bliver mig troer jeg, kjærligere, inderligere, elskværdigere hver Dag — og altsaa er hun jo ikke den samme. Hun siger selv, at hendes Kjerlighed stiger hvert Øjeblik, og hvorfor skulde da ikke jeg sige det? Ja min Dahl:

Hvis Jorden intet Himmeisk ejer,
Hvis her ey Engle boer, —
Saa har ey heller Rikke Bejer
Sit Hjem paa denne Jord.

NB. Om den Erotiske Digte Arts Forfatning i Dmk maa Du ikke slutte noget fra dette Vers; saa saae det galt ud; men enhver Fugl synger med sit Næb, og den graae Spurv qviddrer dog ogsaa lidt for sin Mage endskjøndt Nattergalen gjør det bedre. — Hvad mig selv angaaer, saa er jeg forsaavidt allene i Khavn; (Carl og Fred[erik] ere paa Skholm [Skjoldnæsholm], hvor Fred. læser med Neergaards Børn, for at Carl kan læse med Apostlerne og Evangelisterne og Gise. Marthe er paa Skovlyst, hvor ogsaa Frydendahls ligger. Steenbloch er nylig reist, og sidder maaske hos Dig naar Du faaer dette Brev. Rosenvinge ligger uden for Porten og Bang er beskæftiget med sin ny Arving. Poul [Bendtsen] er konstitueret eller udnævnt (det veed jeg ikke ret) til Adjunct ved Skolen ($\kappa\alpha\tau'\epsilon\zeta\omicron\chi\eta\nu$) (in parenth: det er $4\frac{3}{4}$ Aar siden jeg skrev Græsk). Fru Friis har faaet en Datter og Lieutenant Selboe en Kone: Jfr. Bay; Frøken Anette Kierulf en Kjærest: Lieutenant og Krigsraad Aarestrup, og Hertugen af Berry er formælet med en neapolitansk Prinsesse. Seer Du, dengang regnede det ned med Nyheder; den sidste er pudsig og gammel. — Nu til at besvare Dine Breve — det er ikke ubeskedent, at jeg gjemmer det til sidst; laus in fine — Af dem har jeg ingen besvaret siden det af 5 Maj, undtagen forsaavidt jeg skrev, som Du har faaet, lidt i Steenblochs Brev. Jeg kommer altsaa til Dit *Brev af 20 Maj*, som jeg fik lidt sildigt. De deri omtalte Penge ere ankomne med Rosenvinge til mig. Deichmanns Regning har jeg ogsaa efter Begjæring modtaget og klarer den i disse Dage; derfor er den anført paa den medfølgende Conto. Aarsagen, hvorfor jeg ikke har gjort det, ligger i Dit Venskab for Gise, hvem jeg paa en 3 Uger à 1 Maaned har laant 200 Rd. til

nødvendige Udgifter i Terminstiden, hvilke jeg daglig venter tilsendte efter hans Løfte; men da de forsaavidt ere in salvo, har jeg anført dem blandt betalte og udgivne Poster. — I samme Brev er det Du har skrevet om Collegierne. Hvad Encyclopædien angaaer, da har det mig ikke været muligt *endnu*, at faae noget og enhver siger mig, at det er saare vanskeligt, da ingen har skrevet noget af Møllers Foredrag; med mindre Du i næste Brev tillader mig at gaae til Jens Møller selv og enten laane til mig eller til Dig hans eget Exemplar og lade det afskrive, eller sende Dig det op. Sibberns Logik kan jeg faae og har havt den hjemme til Beskuelse, men er uforskammet dyr. En Islænder har skrevet den tilligemed de mundtlige Anmærkninger og skrevet den net og pænt samt smukt indbunden og sælger den ikke under 20 Rd. N. V. Maa jeg give det, — saa har Du den. Af Metaphysik er intet nogensinde skrevet af Sibbern eller dikteret og hans blot mundtlige har ingen kommet af med at opskrive; det har han selv sagt mig; og hvad Sjællæren angaaer, da hvis Du ikke haster meget, da eftersom den sidste er gammel, og han vel læser over den til Vinter, kan Du faae den lige fra Bagerovnen til Foraaret. — I samme Brev er Din Helbred ikke god, men Dine senere Breve stadfæster desbedre intet derom. Det dermed følgende Brev til Gise fik jeg naturligviis ogsaa. Inger Mine er aldeles rask. Med Dit *Brev af 31 Mai* var Du saa god at sende Anchos, som jeg paa min og Søkendes Vegne takker Dig for. De vare i min Tanke meget gode og bleve distribuerte som Du ønskede; ligesom jeg ogsaa efter Din Befaling (thi hertil skulde en Befaling) erstatter af Dine Penge Bang Tolden, der var $1\frac{1}{2}$ Specie. At sælge nogen af Dine Obligationer er ligesaa overflødig, som Du af min Contocourant selv seer det er umuligt, da de alle ere hypoteqverede i Banken. Med Steenbloch skrev jeg ikke *ex proposito*; thi med ham fik Du Breve nok alligevel, som jeg hører; men sendte Dig 3 Bundt Visit Kort. — Med dette Brev fulgte et til Marthe. Dit Brev af 9 Junii havde det Fløitestykke med sig som er arriveret tilligemed Sprækken, og om hvis Bestemmelse Du endvidere taler i Dit Brev af 17 Junii og som er efterkommet. Du seer altsaa, jeg har faaet alle Dine Breve og nu takker jeg Dig for dem, med alle de deri yttrede Venskabs Hilsener og Ønsker, kun ikke for Din overdrevne Betragtning af den ubetydelige Umage, som jeg har med Dine Affairer

Paa Mandag 8 Dage skal jeg da desværre prøve ved en Auktion at sælge mange søde Kjærminder af vor Barndom, vort Ven-skab, og — hvad der er det tungeste — af vor elskede Moders lokale Liv. Skovlyst skal sælges, fordi vi ikke kunne beholde det, vort Fødested skal sælges, fordi vi ikke kan fødes (aandeligt og sandseligt) længer der. Det er en styg Tanke at blive af med det og dog kan vi ingenlunde være tjent med at beholde det. Marthe reiser til Efteraaret til Gise og fører hans Huus i hans Pebersvendestand; og jeg tænker, at Haraldsted Præstegaard til Juulen bliver vort ny Skovlyst. Gud give Du var der med til den Tid. Jeg har endnu ikke, forunderligt nok, været der og Gise har dog boet der over $\frac{1}{2}$ Aar. — Her sender jeg Dig en dansk Forgiet mig ey fra Gjentofte som for Dig er en Raritet i

Norge. Og for Curiositetens Skyld, og for at jeg i Danmark kan sige at have budet en Mand i Norge hver paa sit Sted en Priis Tobak, — en dansk Priis, som Du virkelig maa bruge, (thi jeg tager den ud af min Daase), hvor tør den end bliver ved Reisen. Lev nu vel, kjæreste Dahl og skriv mig snart til det lovede Feriebrev. Tænk af og til paa mig og min Pige og paa min Pige og mig. Moer Dig godt paa Din Sommertour. Tak endnu engang for Dine Breve og undskyld mig; her har Du 4 Breve i eet. Hils ogsaa Steenbloch og Hansteen, naar han kommer tilbage; Lev vel, Din hengivneste Peter.

P. S. I Dag har jeg afsendt et fra Dig i Overgaars til Gise ankommet tykt Brev. — Lev vel, kjære Ven! — Apropos Veiths, især Fruen bad Dig sidst i Fborg meget at hilse.

Frederik Holst til Dahl, Kjøbenhavn 23 Juli 1816: Min gode Ven! Fundatsen blev jo ikke sanctioneret? Du begriber nok, at dette er ubehageligt for mig, der til næste Sommer haabede at kunne tiltræde Udenlandsreisen som ordentlig promoveret Læge ved mit Fødelands Universitet. Ifølge det midlertidige Reglement maa jo ingen Høitidelighed, hvortil jo ogsaa en Promotion bør henregnes, der finde Sted, førend Universitetet ved en Fundats bliver organiseret og dernæst indviet. At man vil gjøre Undtagelse med mig, tør jeg ingenlunde haabe, og, da jeg, som sagt, ei agter at tiltræde Reisen uden som doctor legitime promotus, heller ikke vil oppebie Fundatsens Sanction, der rimeligviis nu ei finder Sted for næste Storthing, har jeg at vælge imellem enten at supplicere det herværende eller Upsalaer Facultet om at maatte forsvare min Dissertats pro gradu ved dem. Spørg Døderlein hvad han vil gjøre? For Licentia har han da allerede Tilladelse til at disputere; men hvorledes agter han at bære sig ad med Doctordissertatsen, som han jo ogsaa har færdig, og som han ventelig, dersom Fundatsen nu var bleven sanctioneret, havde indleveret til Facultetets Censur, kort efterat Licentiatdissertatsen var forsvaret? Bed imidlertid Døderlein modtage Forsikringen om mit oprigtigste Ønske for et heldigt Udfald af hans ventelig nu snart forestaaende Forsvar. Sig ham, at ogsaa jeg haaber at være iblandt dem af hans Venner hernede, hvem han sender et Exemplar af Dissertatsen. — Hvorledes er det med Dit Helbred nu? Synes Du, den Norske Sommer convenerer Dig bedre, end den Norske Vinter? Man har fortalt mig, Du havde i Sinde nu i Ferierne at gjøre en Vandring om i Fjeldegnene. Gud give, jeg kunde have været Din Ledsager! Det er nu 4 Aar siden jeg var i mit Fødeland om Sommeren, og jeg føler derfor en ubeskrivelig Længsel efter at kunne tilbringe en Sommer der igjen. Troe mig, jeg glæder mig nu lidt over Haabet at kunne passere i det Ringeste en Deel af næste Aars Sommer i Norge. — I Begyndelsen af næste Maaned tager jeg nok over til Lunds Universitet i Selskab med nogle Svenske, iblandt dem en Søn af den berømte Prof. Retzius, hvilken sidste har havt den Godhed at tilbyde mig Logis hos sig. Jeg har længe ønsket at lære Lundeboerne at kjende, men hidtil savnet en saa ypperlig Leilighed som denne. — Howitz og Bruun lade jevnlig høre fra sig og bede altid at hilse sine skandinaviske Bekjendte og Venner,

til hvilke sidste jeg har Grund til at henregne Dig. Du veed uden-
tvivl nok, at Howitz tilbringer Sommeren i Göttingen, studerer der
Pathologie og Chemie; Bruun derimod studerer i Halle Anatomie
og Physiologie under den berømte Meckel. — Din Ven, den unge
Rosenvinge, kan jeg og hilse fra. Vi tilbragte nylig en meget be-
hagelig Aften sammen hos Justitsraad Engelstoft, der gjorde et lille
Gilde for vore Norske Professorer. — Ogsaa Dr. Balfungo [Bang] kan
jeg hilse fra. Han selv med begge sine 2de Glutter befinder sig
vel, men Fruen er endnu svag, dog uden Fare, efter en Betændelse
i Bughindeu (peritonitis). — Schow, Cancellisten, skal nu snart til
at forsvare sin Dissertats de phytogenia eller om Maaden, hvorpaa
Planterne have udbredt sig i Verden; et curiosøst Æmne tykkes
mig. — Pastor Grundtvig har nu ladet udgaae første Hefte af et
Skrift, som bærer den meget pene Titel: Dannevirke. Stenersen
har det nok med, og der kan Du altsaa blive bekjendt baade med
Plan og Indhold. — Fra Prof. Nyerups Haand have vi ogsaa i
disse Dage faaet en Bog, som jeg troer han kalder »Moerskabs-
lectüre for Danske og Norske.« Ogsaa denne vil Lector Stenersen
kunne vise Dig. Endnu een Bog maa jeg nævne Dig, nemlig Prof.
Vedel-Simonsens: »Den Danske Adels- og Ridderstands Historie
indtil Souverainitetens Indførelse«, der er særdeles fordeelagtigen
recenseret i sidste Nummer (27) af Literaturtidenden. — Man for-
tæller her, at Statsraad Treschow i denne Tid lader trykke sin
Metaphysik og flere philosophiske Værker. Er det sandt? — Dette
Brev sendes med Lector Stenersen, der vist nok maa have op-
naaet Hovedhensigten af sit Besøg herved denne Gang, nemlig at
gjøre Grundtvigs personlige Bekjendtskab; thi man kan sikkert,
uden at overdrive det, sige, at han har tilbragt mere end den
halve Tid af Opholdet her ved hans Side. — Nu stop for denne
Gang, min Ven! og naar jeg nu har bedet Dig paa det varmeste
at hilse Skjelderups, Sverdrups, Sørensens, Thulstrups, Heyerdahls,
Hansteens, Siebkes, Prof. Hersleb, min gode Respondens &c — og
dernæst anmodet Dig selv om snart igjen at behøve mig, har jeg
for nærværende Tid intet mere at sige Dig, end at Du i mig altid
vil finde en oprigtig Ven
Frederik Holst.

G. Salicath¹⁾ til Dahl, Haraldsted 28 Juli 1816: Det
glædede mig meget at læse Beretningen om Din Examination. Jeg
seer Dig sidde ved det grønne Bord og med glad Mine og et
nikkende Hoved at høre Buggerne og de andre Præceterister, og
med en hjertelig Stræben at hjælpe de svage tilrette, begynde For-
søget atter og atter descendendo og saa tage Pennen og efter et
venligt Buk og lang Betænkningstid at nedskrive den nedslaaende
Dom. Men Dine Collegier gad jeg saa gjerne hørt et Cursus af;
jeg er vis paa, at det Lys, Du ofte med Beskedenhed sagde, at Du
savnede, ofte er kommet unverhofft, som Tydskerne sige; thi jeg
veed, at paa Prædikestolen, hvor dog Tournering og Repetering
ikke saa let lader sig anvende, ofte in ipso momento en klar Side
af Begrebet fremstillede sig, som jeg greb og anvendte med Held.

¹⁾ *Gerhard Giese Salicath*, født paa Skovlyst ved Hillerød 20 Juni 1788,
Sognepræst i Slagelse, udnævnt til Sognepræst i Stillinge ved Slagelse,
† inden han tiltraadte Embedet, 1848.

Med mine Colleger gaaer det ret godt saamæn; med min Extemporeren ei bedre, men hurtigere; thi jeg har sat mig i den Nødvendighed at gjøre det; naar jeg om Løverdagen ofte har 12—15 Skriftetaler, tager jeg forskellige Bibel-Sprog til hver i Øieblikket selv, og maa derfor see at rede mig ud af det. Det urigtige i denne Maneer undskylder jeg for mig selv ved det gavnlige for mig og ofte er det lykkedes mig saa godt, at jeg ikke kunde ønske at have *skrevet* det bedre. Den aandelige Tvang, man er i afpresser Ideer, som ofte ere uventede og uransagelige, og det er ingen Tvivl om, at en saadan Tale er hierteligere, da Ideernes Nyhed besiaeler

B. Bendtsen til Dahl 1 Aug. 1816: Kiæreste Hr. Dahl! Uagtet Tiden er mig saa inderlig kort formedelst mine 9 Candidater og den Tid jeg skulde anvende paa Programskrivelse, saa maa jeg dog for ej at være reent utaknemmelig, efter at have faaet saa langt og med saamegen Uleilighed skrevet Brev fra Dem, dog melde lidt tilbage, og takke for al den Umage, De for min Skyld saa langt borte fraværende har havt, og derved viist en saameget mig til Tjeneste sigtende Beredvillighed, som jeg ikke nok kan paaskønne. Meget deraf vil jeg, til et andet Aar maaskee, godt kunne benytte; meget var mig ogsaa nyt, uagtet jeg har samlet meget. Men for denne Gang maa jeg blot indskrænke mig til at samle, hvad jeg kan opdrive af hvad der hører til Øen Samothrace i historisk, geographisk og fysisk Henseende. Videre gaaer jeg ikke; det historiske etc. vil vel blive magert nok; men det religiøse er saa vidtløftigt, og jeg har endnu ej læst nok om Cabirer, og nok om Asiatisk Religion til at jeg derom kan sige noget, der paa nogen Maade var fyldestgjørende. Schelling synes mig mythologisere, eller vilde jeg sagt, etymologisere for vildt. Jeg vil nok indrømme Etymologisering i det Græske i Ord som synes aldeles udenlandske, men dog med stor Forsigtighed, og saa at rimelig Grund kan anbringes, og Historien ej modsiges. I Henseende til Deres Excerpter, da holder jeg ganske med dette Dobbeltkiøn, De fremsatte, som undertiden blander sig til eet; at Thracerne ere en Colonie af Phrygerne, har jeg ikke Grunde til at troe, snarere just det modsatte; og Phrygerne ere jo intet, før efter Trojas Ødelæggelse. Stedet af Vaillant Numism. var mig aldeles ubekendt; ligesaa af Montfaucon. Tak for at have henvendt min Opmærksomhed paa Zoega; jeg er bange for hans Etymologiseringer, som tvungne i flere Tilfælde; men jeg skal læse ham. Om Phoenicer har lært af Ægypter eller vice versa; om Sesostris har været paa Samothrace før Phoenicer — og hvem Pelasgerne egentlig ere, bliver vel slemt nok at hitte Rede i. — Nu til andet. Inderlig Tak for Deres vedblivende Omsorg for min huuslige Forfatning; for Deres hiertelige Tilbud er jeg Dem, og bliver Dem, saa længe jeg lever, uendelig forbunden; men kun i yderste Nød maatte jeg ville gjøre Brug deraf

Fra Rosenvinge¹⁾ til Dahl, Kjøbenhavn Aug. 1816: Gode Dahl! Atter har jeg modtaget 3 Breve fra Dig, uden at have gjort Dig

¹⁾ *Janus Laur. Andreas Kolderup Rosenvinge*, f. 10 Maj 1792, Dr. filos., Prof. juris ved Kbhvns. Univ., † 1850.

Gjengjæld med et eneste. Sandelig, naar jeg betænker, hvor inderlig det glæder mig at modtage Brev fra Dig, er det næsten en *Synd*, ikke at tilskrive Dig oftere; thi jeg kan jo være overbeviist om, at Din Vens Breve, ja er det endog kun Kragetær fra hans Haand, uden synderligt Indhold, ikke ere Dig mindre kjere, end Dine interessante Breve ere mig —; det er dog altid et *dansk* Brev og fra Vennehaand — Men Du maa nu engang bære over med min Skrivedovenskab: den er næsten en Naturfejl hos mig og dersom Du derfor nogensinde kunde føre det over Dit ejegode Hjerte hemmeligen at anke derpaa hos Dig selv, saa vilde Du strax kunne svare Dig: »hvorfor valgte jeg ogsaa en saadan doven Ven?» For at min filosofiske Ven ikke skal gjøre mig Indvendinger mod det Svar jeg lægger ham i Munden, saa maa jeg bemærke, at jeg gaaer ud fra den Forudsætning, at Du villigen indrømmer at Skrivedovenskab hos mig er en Naturfejl, som jeg altsaa ligesaa lidt er Skyld i som at baade jeg og Petermann [R.s lille Søn Peter] har en stor Mund o. s. v. Denne Sætning bør Du da saa meget desto villigere indrømme mig, som da jeg derved tillægger mig selv en Ufuldkommenhed og Du har flere Gange for fuldt Alvor paastaaet, at jeg skulde give Dig Ret, naar Du tillagde Dig selv alskøns Ufuldkommenheder f. Ex. slet Hoved, Bryst o. s. v. — Hjertet undtagen, og jeg protesterer ogsaa højlig imod at Du skal skrive min sparsomme Brevskriven paa Hjertets Regning, og det gjør Du ikke heller, gode Ven — — Tak for de nedsendte norske Blade, endskjøndt jeg reent ud maa tilstaae, at de mere have ærgret end interesseret mig. Jeg har ikke længe læst et saa skjendigt Væv af Løgn og Ondskab, som det Stykke der findes i Nationalbladet om de i Kieleskraktaten Danmark reserverede Skibe. Det er ingenlunde blot latterligt og tillige ærgerligt for den, der kjender lidt til Sagernes Stilling, at læse disse plumpe Løgne og uforskammede, størstedelen højst ufortjente Udfald mod Danmark, engang Norges Broderland, men det er virkelig meget sørgeligt, at saadant Sludder *urevet* kan trykkes i Norge; thi ikke allene kan det, uimodsagt, føre den store, lettroende, uvidende Hob bag Lyset og lægge Spiren til et bittert, uforskyldt Had mod de Danske, men det vidner ogsaa om at et saadant blindt og taabeligt Had allerede har slaet Rødder, naar ingen Nordmand hæver sin Stemme for at gjendrive slige Nidskrifter, der langt mere vanære den Norske Nation, end kaste Skygge paa den Danske. Paa den Viis ville de Norske kun slet hævde den gamle Agtelse blandt Nationerne, de saa meget pukke paa. Er det et frit, selvstændigt, ædelt og sandhedskjerligt Folk, hvor en Skumler uden Modsigelse tør sige saadanne uforskammede Løgne i Nationens Øjne, som den f. Ex. at Norge til Statscassen har afgivet 800,000 Species aarlig, da det dog er vitterligt, at Norge aldrig har ydet mere end 300,000 gode Penge, hvorfra endda ikke er fraregnet, hvad Norge skulde bidrage til de for Norge og Danmark fælleds Indretninger, Collegier, Hofholdning, Gesandtere o. s. v.? Det er ogsaa smukt at læse, hvorledes den danske Regjering har trukket alle duelige norske Embedsmænd til Danmark, ligesom det ikke var til Norges Fordeel saavel som Danmarks, at der i de fælleds Regjeringscollegier sad duelige Mænd, ikke at tale om, at mange Nordmænd

fandt Opholdet i Danmark behageligere end i deres Fædreland og især Embederne federe f. Ex. Præstekald. I ældre Tider lød Klagen ganske anderledes; da hed det, at ingen Nordmand fik vigtige Embeder i Staten, de vare forbeholdne de danske; nu da en Mængde Nordmænd have beklædt og endnu beklæde de anseeligste Poster, saa kunde man naturligviis ikke klage over at der vare for faa Nordmænd ansatte i Danm., men da der dog skulde skrives, saa maatte man klage over, at der vare for mange! Forf. fortæller ogsaa at det var skammeligt, at Norge blev opoffret i 1814, men erkjender dog siden at den Stærkeres Ret gjør Udslaget mellem Staterne, idet han tilstaaer, at det var mueligt, at Norge maatte give Slip paa Skibene, naar de andre Magter alvorligen fordrede det — altsaa maa han antage at Norge og Danm. vare stærkere end Rusland, England, Sverrig og Preussen tilsammen, siden han dadler Danmark, fordi det gav efter for disse Staters Fordring paa Norge!! At N. blot har havt Ulykker af sin Forbindelse med D., og at dette Rige aldrig har gjort noget for N., det er da Forfatteren en reen Sag; men at D. opoffrede Millioner for at skaffe Norge Korn, at Norge aldrig har været beskattet i den Grad, som Danmark, m. m., det veed han naturligviis ikke et Ord af. — Jeg gider ikke længer snakket om dette forbandede Tøj, som vist ikke har ærgret Dig mindre end mig — jeg vil søge at glemme det og hellere tale om vore egne Anliggender. — Du skriver i Dit sidste Brev, at det vel ikke kan interessere mig at høre om Dine Beskæftigelser etc. — det er langt fra — tværtimod hører jeg intet hellere fra Dig, end om Dit eget Liv og Virken. Alt hvad der staaer i nærmeste Forbindelse med Dig, derom ønsker jeg just at Du vil skrive; de norske politiske Kjævlerier er jeg næsten kjed af, og om noget mærkeligt literært Produkt fra Norge hører man endnu intet. — Dit Brev til Bruun har jeg besørget; for Tiden, da han opholder sig i Halle, har jeg ingen Vej for Breve til ham, uden Posten; men Du gjør dog bedst i at sende mig Dine Breve til ham, da de saaledes sikkrere kan besørge. Hans Kjereste er i Sommer paa Falster. — Fra Bigel [Abigael, R.s Hustru] skal jeg mange Gange hilse Dig, og paa Huusholdningens Vegne takke Dig for de tilsendte Anchiovis, som ere befundne at være ganske fortræffelige. Bigel har ofte foresat sig at skrive Dig til, men Hr. Peter giver hende saa meget at bestille, at hun endnu ikke har kunnet faae rigtig Tid dertil. Du kan ellers ikke troe, hvor lykkelig den søde Dreng gjør os; han er munter, sund og tyk og seer ganske godmodig ud — Gud give, at han maa blive en god Dreng! — jeg var tilfreds, Du var hernelde og saae ham; Du vilde vist holde af ham — i Sommer kan jeg desværre ikke vente Dig, efter Dit sidste Brev — men kommer Du til næste Sommer, da haaber jeg at Drengen med Guds Hjælp skal have lært at kjende Dit Navn. — Steenbloch lovede at ville komme for at see ham, ja i Spøg sagde han endog at ville tage hans Æbleskive-Ansigt af til Dig; men da han var her sidst, var jeg desværre ikke hjemme. I Morgen rejser han og medbringer Dig dette Brev tilligemed en Oversættelse af min Disputats (der har staaet i Jur. Arkiv), hvormed Du kan gjøre hvad Du vil. De nedsendte Piecer skal jeg sætte i Cirkulation saa godt mueligt og

ligeledes opsende Dig de smukke Nationalblade. Fra mine Forældre, Deichmanns, Molbech, Sibbern, Frydendahl har jeg mange Hilsener til Dig — Lev nu vel, Du gode — og tænk ret tidt paa
Din troe Ven L. Kolderup Rosenvinge

P. S. Til Schwach har jeg atter skrevet i Dag om Treschows Medaille — vi kan ej faae den præget, førend vi faae flere Penge — der mangler 7 Ducater foruden Dit tillgodehavende Forskud — jeg har sendt S. Hjorts Regnskab — Farvel!

G. Salicath til Dahl, Roeskilde 29 August 1816: Kjæreste Dahl! fra Roeskilde seer Du et Par Linier fra mig; Du spørger hvorfor? er jeg forflyttet? Nei! endnu i Haraldsted; men allevegne Dig lige nær. Jeg kommer fra Kjøbenhavn, en liden Tour, og denne giver mig Anledning til dette Brev. Jeg hørte, at P. E. Müller er bleven saa svag i den senere Tid, deels ved Sygdom, og endnu mere ved Schnells og senere Krazenstein Stubs Død, som skal have rørt ham saameget, at han vil for bestandig frasige sig at læse for Philosopherne (hans egne Ord). Min første Tanke ved denne Efterretning var: Det var en herlig Post for Din Dahl! saa fik vi ham herved, saa blev han dog gladere og lykkeligere, saa fandt han sit Fædreland og sine *bedste* Venner, saa meente jeg, satte Dig i Tanken paa Cathedret, og — gik ud at meddele vor Rosenvinge denne Idee. Han blev overrasket ved den, og lovede at forberede, saa vidt det stod til ham, dette. Men eet mangler nu for at gaee videre — Dit Samtykke. Jeg veed ei selv, hvorfor det Hele forekommer mig saa let og naturligt, og Dit Samtykke saa upaatvivleligt; Du veed, at der er ringe Gage lagt til det, saalænge Gamborg lever; men jeg tænker, at det frivillige Honorarium maatte være noget, og Din private Underviisning, som dette ei vilde kunne hindre Dig fra, maatte bringe mere, saa at Du for det første vilde kunne komme ud af det, og imidlertid er Du i kongl. Embede. Mere kan jeg ikke sige Dig herom nu, men Du kjender jo den Stilling og *Din* Stilling og *vore* Ønsker? og skriv os snart herved, om Du vil, at der skal forsøges Alt, førend den truende Haand spørger, om Du vil være Norsk Borger. Tiden er nu *allerbequemst*. Jeg har ei Tid til at skrive mere, og Pen og Papir due ikke, og jeg vilde ei opsætte det, til jeg kom hjem, da der saa gik een Postdag endnu. — Een god Tidende maa jeg sige Dig, at jeg hører her i Roeskilde, at Fibiger er bleven Adjunct ved Frederiksborg Skole i Steenblochs Plads som Overlærer med 700 Rbd. S. V. Det er høist nødvendigt, da Fredborg Skole siden Steenblochs Afreise skal have tilladt sig mageløse Excesser. — I næste Uge skal afgaae et større og bedre Brev til Dig fra Din

trofast hengivne Ven G. Salicath

Dahl til Rosenvinge, 8 Septbr. 1816: At Du faaer dette Brev fra mig i Dag har den Anledning, at Salicath skrev mig i et Brev, der kom i Aftes, at han havde talt med Dig om en Muelighed at faae mig til Danmark, og til Universitetet i Khavn. Jeg kunde da formode at Du ogsaa vilde skrive mig til derom, skjønt jeg anseer det for umueligt, at der kan blive nogen alvorlig Tale derom; altsaa skriver jeg Dig til netop for at bede Dig ei

tale med nogen derom, eller nævne mig som den [der] ønskede en saadan Post; thi, selv det omtalte Tilfældes Muelighed antaget, kan jeg ei attraae det Embede. Du veed jo de Grunde, der bestemte mig til at gaae herop; de finde ei Sted ved en anden Leilighed. — Udsigten til at leve i mit Fædreneland blandt saa mange Kiære, — nu — den kan jeg vel selv bedst forestille mig ret levende; men den Grund kan ei tilintetgiøre de andre, saa stærk den end er. Altsaa — skriv mig intet til derom i den Hensigt at bringe mig dertil; thi jeg kan ikke tænke derpaa. — Indlagt følger et Brev til G. Salicath, som Du nok ved hans Broder faaer besørget Min Tid er saa knap, at Du maa undskyldte dette Brevs Korthed; jeg vilde forekomme en muelig Forestilling fra Dig angaaende den omskrevne Sag. — Jeg befinder mig i Dag meget ilde, næsten feberagtig Med minse Forelæsninger gaaer det som i Vinter; jeg maa arbeide om Morgenen, hvad jeg læser om Eftermiddagen; thi nu har jeg ei kunnet faae andre Timer end Kl. 6—7 alle Dage, og desuden Løvedag 11—12, foruden et Par andre ei endnu bestemte Timer

F. C. Sibbern til Dahl, Kjøbenhavn, 18 Sept. 1816: Dog, jeg vil gaae til det, der er mig magtpaaliggende at skrive om. De har igjennem Salicath ønsket at faae Afskrifter af min Logik m. m. Af Logiken har jeg skaffet ham tillaans et Exemplar af min dicerede Text (Anmærkningerne skrevne saaledes, som de komme fra en Tilhørers Haand, kunne kun opbygge Dem lidt). Men endnu er den ej besørget renskrevet. Iøvrigt vil De snart see, at min saaledes dicerede Logik ingenlunde omfatter, hvad jeg ifølge Definitionen vilde omfatte med den. Læren om Ideerne og om den videnskabelige Construction skulde komme til. Hovedsagen har været mig at sætte Tænkningens *Acter* ud fra hinanden, og med tilbørlig Bestemthed udvikle, hvori det *at tænke* bestaaer. Adskiligt, der plejer at findes imod Enden af de sædvanlige Logiker, fattes, dels fordi jeg ej har faaet Tid til at omhandle det, dels fordi jeg ej regner det derhen. — Min Psychologie har jeg for en Deel diceret ny i Sommer. Men den trænger endnu til en Omarbejdelse. Da De vel ej saa snart vil kunne faae en Afskrift af den, saa vil jeg kortelig fremsætte Gangen. Efterat § 1 og 2 kortelig have omhandlet Videnskabens Begreb og Kilder m. m., leverer § 3—6 en almindelig Udsigt over Menneskelivet, især Livets Hovedformer; nemlig § 3 omhandler Menneskets *organiske* Natur, saavelsom den *dyriske*, tilligemed Spørgsmaalene om Sjælens Forhold til Legemet; § 4 den *menneskelige* i Almindelighed, især i Modsætning til Dyrene; § 5 fremstiller *Staten*, og § 6 Livet for Evigheden, og tilmed *Kirken*, som Livets højere Former. Mine §§ ere, især da en Deel Tillæg ledsage dem, ofte noget lange. Fra § 7 til § 12 er Menneskets aandelige Natur og Væsen undersøgt; nemlig i § 7 Fornuftens Væsen tilligemed Modsætningerne af det Uendelige og det Endelige, det Universelle og det Individuelle hos Mennesket, tilligemed Receptiviteten og Spontaneiteten; i § 8 fremstilles det højere Liv som et ideelt, der i og gjennem os skal træde frem og komme til at vorde reelt, hvorved det er viist, at dette Liv i sin Rod maa være en Hengiven i den højere Ind-

flydelse, tilmed en *Elsken*. § 9 betragter derpaa Livet i Endeligheden : med Hensyn til det Jordiske og Sandselige; hvorved Spontaneiteten tillige bliver Productivitet. § 10 fremstiller i Almindelighed Modsætningen af det Subjective og Objective, nemlig af et Subject og en højere eller lavere Verden, hvortil det staaer i Forhold, og Evnernes Forskjellighed som Resultat af dette Vexelforhold. § 11 fremsætter derpaa Evnernes Hovedinddeling i Erkjendelse, Følelse og Villie. § 12 endeligen Modsætningen af det Geniale og det Besindige hos Mennesket, ved hvis Forening alene alt Stort kommer istand, men hvilke ej betegnede Evner, men Grundtilstande. Siden kommer Læren om Erkjendelsen — og alle derhen hørende Evner o. s. v. — Jeg maa af Mangel paa Tid ende denne Fremstilling og dette i Hast skrevne Brev. Lad mine Venner [Brevets Overbringere Assessor Bull med Hustru] fortælle Dem brav om os hernede. Hils Hersleb, Sverdrup og Maleren Munch m. fl. Bedste Hilsener fra Deichmanns. Deres Sibbern.

Ole Bang til Dahl, Kjøbenhavn 26 September 1816: Kiære Dahl! Denne Gang kan min lange Taushed, mit korte Brev undskyldes — Louisa har havt Inflammation i Underlivet, var meget slet og har skiondt det er over 2 Maaneder siden endnu ikke faaet sine Kræfter igjen — dog er hun temmelig vel. — Jeg har hele Sommeren været plaget med min Rosen og det paa lutter nye Steder. Tilsidst blev mine Øjne angrebne, jeg fik en heftig Betændelse i dem, var næsten blind i 8te Dage og skiondt der siden den Tid er gaaet fast en Maaned, tør jeg endnu ikke læse eller skrive længe, strax smerte de og seer Fluor. Her har Du Aarsagen til min Taushed fast i 3 Maaneder og til min usle Abort nu. — Vi takke alle for det tilsendte — Anchiovis vare gode NB den ene Dunk, Molterne superbe. — Men det er en forbandet Omstændighed med den Tolbod, man maa løbe over 10 Steder omkring inden man kan faae Tilladelse at føre de sendte Sager ud af Porten. — Mon ikke Skipperne kunne paatage sig saadant. — Husk endelig at skrive om Carriolen — i Dag skal den 10de Gang i Avisen, jeg er bange Du faaer den ikke solgt — der [er] ingen [der] byde meer end 40—50^{rbd} for den. Jeg har givet Kudsken Tilladelse at sælge den for 80^{rbd} — er det Dit Ønske eller ej? — Min Stella er en rar lille Pige, men begynder at faae noget af den Muthwilligkeit, som sal. Werther saa godt kan lide hos Børn og hvori han seer den vordende Charakter-Fasthed. Min Dreng er en stor, stærk, munter lille Fyr, og Bedstefaders Øjesteen. — Forresten er alt vel inden Borde — Kassen er som sædvanlig tom; min Dagligstue har faaet nyt Mahogni Meublement, paa Credit, hos den Snedker, som har gjort Meubler til Eders Prinds. — Jeg har begyndt at skrive — førstegang i Dag paa mine Forelæsninger for i Vinter, som nemlig skal være: medicinsk Encyclopædie, Rosenvinge vil læse den juridiske. — Jeg har følt for Alvor i denne Tid, hvor kiedeligt det er at ville bestille noget og ikke at kunne for sin Helbred; jeg har derved beklaget Dig af Hiertet — men tillige ønsket at Du vilde følge mit Raad og Exempel: ej at studere formeget, thi det er visselig bedre at Dit Foredrag bliver mindre lærd og vidtløftigt — end at Din

Sundhed bliver svækket. Nytter det Dig eller nytter det Verden, Dit Fødeland, det gamle og det nye — at Du dræber Dig selv med Overstudering? Lær Dine Disciple at taale og lide; det vil komme dem tilpas i Tiden — lær dem lidt mindre Selvtillid — det trænger de altid til — det er al den praktiske Moral, de behøve! — Dog nok! mange Hilsener fra Louisa og Dine øvrige Venner, hvoriblandt den seendragtige Brevskriver ogsaa tør regne sig. Ikke-sandt Du tilgiver

Din underlige Oluf.

(Sluttes i næste Hefte.)

Danske, norske og holstenske Studenter indskrevne ved Universitetet i Strassburg.

Ved K. Carøe og C. E. A. Schøller.

1538 oprettedes i Strassburg et Gymnasium med den berømte Johan Sturm som Rector, under hvis Ledelse der her, navnlig da Gymnasiet 1567 af Keiser Maximilian II blev omdannet til et privilegeret Akademi med Ret til at udnævne Baccalaurer og Magistre i det philosophiske Fakultet, samledes et stort Antal studerende. 1621 blev Akademiet af Keiser Ferdinand II ophøiet til et »reichstädtisch« Universitet. Allerede i Akademiets Tid var der foreskrevet en Immatriculation af Studenterne, som imidlertid trods gjentagne indskærpende Befalinger aldrig strengt blev overholdt, idet mange unge Mennesker, som navnlig tilstræbte en cavallermæssig Uddannelse hos de i Strassburg boende Ride-, Fægte- og Dandsemestre, søgte der til Byen, og skjøndt ogsaa disse af Byens Magistrat skulde tilholdes at indskrive deres Navne i Akademiets Matrikel, saa kunde dette paa Grund af Forholdene vanskeligt overholdes; det samme blev Tilfældet efter Universitetets Oprettelse.

Studentermatriklerne fra Akademiets Tid ere desværre alle tabte, hvilket maa beklages, da mange danske i dette Tidsrum vides at have faaet deres videnskabelige Uddannelse i Strassburg (se herom navnlig Hist. Tidsskrift 5. R. IV. 654 f. f. og Rørdam, Kbhvn.s Universitets Hist. III. 439). Fra Universitetets Oprettelse af existerer der derimod baade en almindelig Matrikel og særlige Fakultetsmatrikler, som 1897 ere blevne udgivne af Dr. G. C. Knod; heraf er nedenstaaende Fortegnelse et Uddrag for de danske, norske og holstenske Studenter Vedkommende, dog ere enkelte Udlændinge, som ere komne i Berøring med Danmark, medtagne. For flere Oplysninger og Henvisninger takkes Hr. Pastor A. Jantzen.